

ST·OLAV

K A T O L S K T I D S S K R I F T

• F O R R E L I G I O N O G K U L T U R •

77. ÅRGANG

10. APRIL 1965

A V I N N H O L D E T :
FRITT ORD I KIRKEN (LEDER) - INN I STILLHETEN - OM
TRE TIMER SKAL DU DØ - MORGENDAGENS KATOLSKE
KIRKE - FILM - BLIKK PÅ TIDEN - KORSET SOM SAMLER -
SOMMERENS STEVNER - UTLANDET

NR
7

NESTE NUMMER UTKOMMER 24. APRIL 1965

Årets PÅSKEGUDSTJENESTER i Oslo:

ST. OLAVS KIRKE, Akersveien 1.

Palmesøndag 11. april:

Kl. 7, 9, 9,50: Dialogmesse.

Kl. 11,00: Palmevigsel i St. Josefs kapell.

Prosesjon til St. Olavs kirke. Høymesse.

Kl. 19,00: Dialogmesse.

Skjærtorsdag 15. april:

Kl. 12,00: Oljevigselmesse (i denne messe

blir den h. Kommunion ikke utdelt).

Kl. 19,00: Høymesse. Kommunion. Tilbedelse.

Langfredag 16. april:

Kl. 12,00 (middag): Pontifikalgudstjeneste med hyldning av korset. Kommunion.

Kl. 19,00: Korsveindakt.

Påskeaften 17. april:

Kl. 22,30 (merk tiden!): Påskevigilie.

Vigsel av påskeilden, påskelyset og døpevannet. Midnattsmesse.

1. Påskedag 18. april:

Kl. 9 og 9,50: Dialogmesse.

Kl. 11,00: Høymesse.

Kl. 19,00: Dialogmesse.

2. Påskedag 19. april:

Kl. 9 og 9,50: Dialogmesse.

Kl. 11,00: Høymesse.

Hvitesøndag 25. april:

Messene som på vanlige søndager i året.

ST. HALLVARD KIRKE, Urtegt. 29.

Palmesøndag: Kl. 8,30: Messe. Kl. 11,00:

Palmevigsel og høymesse. Kl. 19,00:

Aftenmesse.

Onsdag: Kl. 10,00: Messe.

Skjærtorsdag: Kl. 19,00: Høymesse, tilbedelse til kl. 23,00.

Langfredag: Kl. 17,00: Hyldning av korset, Kommunion.

Påskeaften: Kl. 22,30: Vigsel av påskeilden, påskelyset og døpevannet. Høymesse.

1. Påskedag: Kl. 8,30: Messe. Kl. 11,00:

Høymesse. Kl. 19,00: Aftenmesse.

2. Påskedag: Kl. 8,30: Messe. Kl. 11,00:

Høymesse. Ingen aftenmesse.

Hvitesøndag: Kl. 18,00: Aftengudstjeneste.

Kl. 19,00: GRUNNSTENSNEDELGGELSE ved biskop John Willem

Gran (på Enerhaugen).

ST. DOMINIKUS KIRKE, Neberggt. 15.

Palmesøndag: Kl. 8,15, 9 og 10: Stille

messe. Kl. 11: Palmevigsel. Høymesse.

Skjærtorsdag: Kl. 19: Høymesse m. kommunion. Tilbedelse.

Langfredag: Kl. 17: Hyldning av korset.

Kommunion.

Påskeaften: Kl. 23: Vigsel av påskeilden

og påskelyset. Høymesse.

1. Påskedag: Kl. 9 og 10,00: Stille messe.

Kl. 11,30: Høymesse.

2. Påskedag: Messetider som på søndager.

MARIA KIRKE, Nyveien 17, Stabekk.

Palmesøndag: Kl. 8,30: Fromesse. Kl.

10,45: Palmevigsel. Prosesjon. Høymesse.

Onsdag: Anledning til skrifte hele dagen.

Skjærtorsdag: Kl. 19,10: Høymesse. Etter

høymesse er det tilbedelse til kl. 24,00.

Langfredag: Kl. 15,10: Korsveindakt. Kl.

19,10: Hyldning av korset. Kommunion.

Påskeaften: Kl. 22,45: Vigsel av påske-

ilden, påskelyset og døpevannet. Forny-

else av dåpsløftene. Høymesse.

1. Påskedag: Kl. 8,30: Fromesse. Kl.

10,45: Høymesse. Kl. 19,00: Aftenmesse.

2. Påskedag: Kl. 8,30: Fromesse. Kl.

10,45: Høymesse. Ingen aftenmesse.

Barnas første hl. kommunion vil finne

sted i år den 23. mai.

KRISTI-KONGE KAPELL,

Glads vei 23, Kjelsås.

Palmesøndag: Kl. 9,30: Messe.

Skjærtorsdag: Kl. 19,30: Messe.

1. Påskedag: Kl. 9,30: Sangmesse.

2. Påskedag: Kl. 8: Sangmesse.

LUNDEN KLOSTER, Trondheimsvn. 309.

Skjærtorsdag: Kl. 18,30: Messe m. kom-

munion. *Langfredag:* Kl. 15: Hyldning

av korset. Kommunion.

Påskeaften: Kl. 23: Vigsel av påskeilden

og påskelyset. Høymesse.

1. Påskedag: Kl. 9: Høymesse. Kl. 18:

Vesper.

2. Påskedag: Kl. 9: Høymesse.

OBS.

For alle som ønsker å motta den hl. Kommunion ved aftengudstjenestene SKJÆRTORS DAG, LANGFREDAG og PÅSKEAFTEN, gjelder de nye fastbestemmelser, d.v.s. en må være fastende i en time forut for altergangen.

Skjærtorsdag og *Påskeaften* utdeles den hellige kommunion bare under eller i umiddelbar tilknytning til Messen, mens *Langfredag* bare under den liturgiske handling. — Disse innskrenkninger gjelder ikke syke.

De som overvrører *Påskennattsmessen* som tar til før *midnatt*, oppfyller ikke samtidig søndagsbudet, men har messeplikt 1. Påskedag.

De som overvrører *Påskennattsmessen* som tar til ved *midnatt*, oppfyller samtidig søndagsbudet, og kan igjen motta den hellige kommunion 1. Påskedag.

«ST. OLAV» ØNSKER SINE LESERE EN VELSIGNET PÅSKE!

GUDSTJENESTER PÅ SØN- OG HELLIGDAGER	Stille messe	Høymesse
OSLO: <i>St. Olavs kirke,</i> Akersveien 5. Biskopen og prestegården 42 52 87. Sogneprestkontoret 41 41 61	7.00 9.00	11.00 19.00
<i>St. Hallvard kirke,</i> Fransiskanerne, Urtegt. 29, tlf. 68 08 68	8.30 19.00	11.00 —
<i>St. Dominikus kirke,</i> Dominikanerne, Neberggaten 15, tlf. 55 07 71	8.15 9.00 11.30	10.00 —
<i>Vår Frue Villas kapell,</i> Montebello, Ullernchausséen 52, tlf. 55 81 21	8.30	—
<i>Grefsen kapell,</i> Glads vei 23, tlf. 212355	9.30	—
<i>Lunden kapell,</i> Trondheimsveien 309, tlf. 21 25 87	—	9.00
ARENDAL: <i>St. Franciskus kirke,</i> Tyholmen, tlf. 22 209	8.00	11.00
BERGEN: <i>St. Pauls kirke,</i> Christies gt. 16, tlf. 15 410	8.00 9.00	11.00 —
<i>Vår Frue kirke,</i> Helleveien, tlf. 56 245	9.30 19.00	— —
DRAMMEN: <i>St. Laurentius kirke,</i> Cappelensgt. 1, tlf. 83 20 19	8.30	10.30
FREDRIKSTAD: <i>St. Birgitta kirke,</i> Kongens gt. 9, tlf. 11 438	8.30	10.45
HALDEN: <i>St. Peters kirke,</i> Kristian V's pl. 1, tlf. 1168	8.00	10.45
HAMAR: <i>St. Torfinns kirke</i> Torvgt. 113, tlf. 23 751	8.30	11.00
HAUGESUND: <i>St. Josefs kirke,</i> Haralds gt. 21, tlf. 3195	8.30	11.00
HØNEFOSS: <i>St. Theresia kirke,</i> Vesterngt. 5, tlf. 266	8.00	10.30
KRISTIANSAND S.: <i>St. Ansgar kirke,</i> Kirkegt. 3, tlf. 24 225	8.00	10.30
LILLEHAMMER: <i>Mariakapellet,</i> Weidemannsgt. 3, tlf. 52 550	—	10.00
LILLESTRØM: <i>St. Magnus kirke,</i> Romeriksgt. 1, tlf. 71 28 85	8.30	11.15
MOSS: <i>St. Mikæls kapell,</i> Ryggeveien 24, tlf. 3388	—	11.00
PORSGRUNN: <i>Vår Frue kirke,</i> Sverres gt. 26, tlf. 50 793	7.45	10.45
SARPSBORG: <i>St. Olavs kapell</i> (hver 14. dag) O. Haraldssonsgt. 49, tlf. 53 765	18.30	—
STABEKK: <i>Maria kirke,</i> Nyveien 17, tlf. 53 77 35	8.30	10.45
STAVANGER: <i>St. Svithun kirke,</i> Dronningensgt. 8, tlf. 25 534	8.00	10.30
TØNSBERG: <i>St. Olavs kirke,</i> Sandefjordgt. 1, tlf. 11 949	8.00	10.45
TRONDHEIM: <i>St. Olavs kirke,</i> Prinsensgt. 2a2. Biskopen og prestegården tlf. 21 214 <i>St. Elisabeth hospital,</i> Ila, tlf. 21 671	8.45 19.00 6.15	11.00 — —
KRISTIANSUND N.: <i>St. Eysteins kirke</i> Flintegt. 5, tlf. 2779	8.00	11.00
LEVANGER: <i>St. Torfinns kirke</i> og <i>St. Eysteins sykehus,</i> Jernbanegt. 29	8.30	11.00
MOLDE: <i>St. Sunniva kirke,</i> Parkveien 23, tlf. 51 467	8.30	11.00
ÅLESUND: <i>Vår Frue kirke,</i> Nørvesund, tlf. 7558	8.30	11.00
TROMSØ: <i>Vår Frue kirke,</i> Storgt. 94. Biskopen og prestegården, tlf. 3604 <i>St. Elisabeth hospital,</i> Mellomyveien 15, tlf. 2101	8.15 6.20	10.30 —
BODØ: <i>St. Eystein kirke,</i> Hernesveien 22, tlf. 21 783	8.15	10.30
HAMMERFEST: <i>St. Mikael kirke,</i> Salsgt. 52, tlf. 1447 (I. VII—31.VIII (St. Elisabeth Institutt, tlf. 1392)	19.00 8.00	10.30 10.30)
HARSTAD: <i>St. Sunniva kirke,</i> Skolegt. 4, tlf. 1205	8.00	10.30

ST. OLAV

KATOLSK TIDSSKRIFT FOR RELIGION OG KULTUR

Redaksjon: Hallvard Rieber-Mohn (ansvarshavende) og Åge Rønning.
Redaksjonens adresse: Neberggaten 15, Oslo 3.

Ekspedisjon og forlag: Akersveien 5, Oslo.

Kontortid: 9—16. Lørdag: 9—14. - Tlf. 42 31 70.

Boligtelefoner: Redaksjonen 55 07 71.

Abonnement (direkte ell. gjennom postkontorene). Kr. 20 pr. år -
Kr. 10 pr. ½ år. Utlandet kr. 24.

Annonser: 10 dager før utg.dagen
(se nederst på omslagssiden). 24
nummer årlig. - Postgiro 153 21.

FRITT ORD I KIRKEN

Det gjærer i hele den katolske verden. Og gjæring kan som bekjent føre til såvel god vin som sur og udrikkelig eddik. Noen steder handles det fort og uvørent, med forvirring og overdrivelser, tillitskriser og motsetninger som følge. Men dette er hovedinntrykket i all denne oppbruddets uro: Et stort, sterkt kirkelegeme reiser seg fra en lang dvale, strekker sine lemmer, ryster støvet og søvnen av seg, og tar mål av sine omgivelser med vidt åpne øyne.

En av følgene er en fri opinion, ja et frispreg katolikker i mellom som ville vært utenkelig for bare 5 år siden. Som *Peter Schindler* har uttrykt det: «Alle de hellige kuer er slaktet». Intet er tabu — en ny generasjon lar ikke noe problem liggende gjemt og uvent. Det intervjuet som vi bringer i dette nr. av «St. Olav» er et fint og ansvarlig eksempel på det. Der finnes også andre og mindre oppløftende eksempler — men de vil fort bli glemt.

Som norske katolikker møter vi kanskje denne nye frihetens vind i Kirken med motstridende følelser. På den ene side må vi, som barn av en demokratisk kulturform, se med glede på den friere meningsbrytning og den åpenhjertigere informasjon som dette medfører. Som menneskelig fellesskap blir Kirken i vår samtid stadig mer lik de samlivsformer vi ellers tror på — ikke minst på grunn av deres brede fordeling av ansvaret, deres appell til enkeltmennesket.

På den annen side har jo mange iblant oss søkt Kirken på en bakgrunn av forvirring og usikkerhet både i tiden og i andre livssyn de har prøvet og funnet uholdbare. Kirken var *fast grunn*. Kan det være mulig, spør de, at også den begynner å ryste under våre føtter?

Her må en for det første minne om at Vatikankonsilet, både i sitt opplegg og i sin gjennomførelse, er en *konsolidering*. Konsildokumentene åpner ikke bare nye, spennende, fruktbare perspektiver for Kirkens liv og tanke. De sammenfatter også de *gamle* sannheter — de urokkelige og uforanderlige. Til de ikke så få som vantrives ved oppbruddet må en si: Det evige i vår tro er alt sammen vel forvart, og konsilet er nettopp en sjelden anledning for oss alle til å bli ektere og sannere katolske kristne: Kirken avdekker med stor klarhet hva som faktisk er tidløst i troen, og hva som enkelte bare *trodde* var tidløst. Det er en «justering» som er nyttig og verdi-

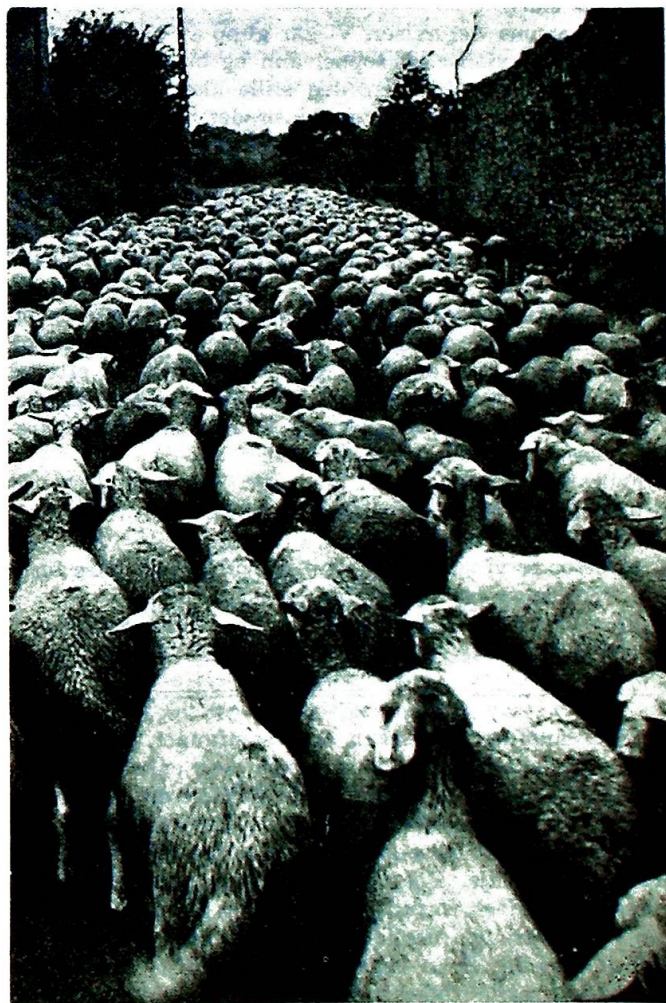
full for enhver. Kirken legger så visst ikke sine dogmer ut til diskusjon. Til gjengjeld åpner den for et stormvær i *meningenes* vidstrakte almenning. Det bør glede oss. For åndskampen er dens sanne kår. Av den tør vi håpe meget.

Vi er ikke redd om debattens bølger nå og da vil få hvite topper. Det vil vise seg, at utvekslene skjærer seg selv av fra sannhetens rolige midte. I Kirkens liv er en slik samtale egentlig «selvregulerende». Innebygd i meningsbrytningene mellom katolske kristne er der nemlig et stort, usynlig fellesskap: Nestekjærlighetens lov, enhetens imperativ under biskopens selvsagte lederskap og ansvar, forpliktelsen til å fordype troen til troskap, nødvendigheten av en større innsikt og kunnskap i vår kristne holdning.

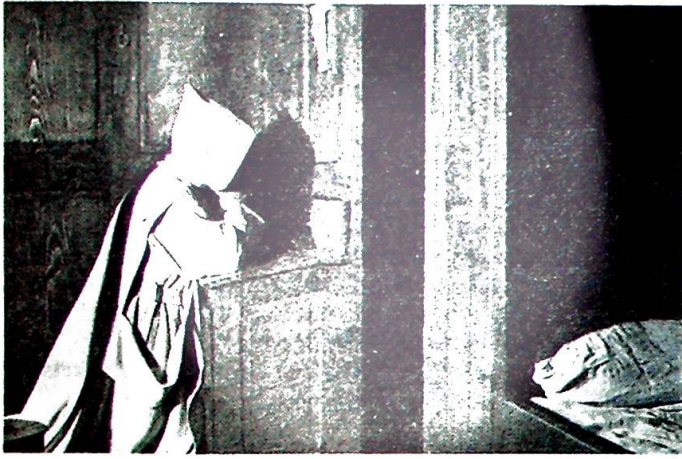
Frihet og autoritet — likevekten mellom de to er ingen vilkårlighet i Kirken. I øyeblikket er den under en brå og nødvendig tilpasning til vår moderne tids virkelighet — det volder litt rabalder, men rokker ikke ved det som forblir under de skiftende former.

Det er Kristus selv som bruker bildet om hyrden og fårene, og der er sannelig intet ved vår tids livsvilkår som gjør uaktuelle hans ord om oss mennesker, at han «ynkedes» over oss, fordi vi i forholdet til det evige er «som får uten hyrde», og ofte hjelpeløse ofre for *falske* hyrder.

Hva dette evangeliske bilde *ikke* innebærer, det er at kristne mennesker skulle te seg som en pregløs og uselv-
(Forts. n. side)

Hva Guds folk ikke er: En uselvstendig saueflokk.

Kartusermunkens løsning er radikal: Absolutt taushet.

Den stille uken. Høres ikke det fenomenalt kjedelig ut? Det minner moderne mennesker om Stortingsgaten klokken elleve Langfredags morgen. Eller om to eldre damer i sort som fingår i Suhmsgate. Eller en klynge småunger på vei hjem fra søndagsskole med et hvitt og ulest blad i vottene, på vei hjem til foreldre som gjesper over bløtkokte egg.

En mann i et vindu i en blokkleilighet, tredje etasje. I sort bukse, lyseblå stiveskjorte og seler. Man antar at han for eksempel heter Trygve. Han stirrer ut, fem minutter går, ti minutter, et kvarter. Slik oppfatter vi visst evigheten, en usedvanlig lang og kjedelig helligdag som aldri tar slutt.

Ikke kommer det aviser. Vi går glipp av middagsavisenes små injeksjoner av søppel vann og bitter. Og, la oss ikke glemme den detaljen, den stille uken har noe med bakerne å gjøre. Bakerne tar fri, brødet blir litt gammelt og en mett del av verden beklager seg over tingenes utvikling. Hvorfor skal bakerne ha del i evigheten?

Hele dette kulminerer, ikke påskemorgen, men første påskedags ettermiddag. Under kulingvarslene. Aha, nå, så har det ikke vært helt bra på fjellet likevel. Dagens beske lille glede.

Vel, det finnes kulturelle personligheter som tar en bil ned til Østbanen og får en bunke med «Politiken» og «Dagens Nyheter» og «The Observer» og som etterpå med et mildt overbærende smil er internasjonale hjemme.

Eller det er noen som gjør noe. Praktiske ting, reparerer, pusser båt, blanker blank bil.

Felles for så mange som blir igjen i byen er dette: at stillheten og freden er nesten uutholdelig.

Hvorfor er vi så redd for stillheten? Er det bare fordi vi kjenner et vrengebilde av den?

Stillhet, det er jo blant annet å lytte oppmerksomt. I en slik stillhet vil vi lære igjen å skjelne ting fra hver-

stendig saueflokk, i Kirken og i samfunnet. I konsilets tidehverv kaller Kirken tvert om på hver enkelts modenhet, ansvar og beste skjønn. Den mobiliserer omsider de veldige ressurser i alle de troendes medarbeiderskap. Den spør trøstig etter deres mening og regner tillitsfullt med deres innsatsvilje. Det ville være stor skade om noen mistolket som et forfallstegn det kor av stemmer som har vært svaret på denne appell, over hele den katolske verden. For det er en vekst og en utfoldelse som vi bør glede oss over, — ikke frykte.

HRM.

VALIOINN I

EN PASJONS-BETRAKTNING

andre. De som flykter fra stillheten foretrekker forvirring.

Men livets rytme, dets egentlige rytme utvikles i stillhet, gis uttrykk og vender tilbake til stillhet, sier Thomas Merton.

De som elsker sitt eget bråk, de forstår seg ikke på noe annet. De går gjennom skogen og i fjellet eller de drar ut på havet med bråket sitt. De trenger inn i den tause natur med sine maskiner og frykt for at denne rolige verden vil avsløre deres egen tomhet.

Det er den tragiske sannhet. At det forvirrede menneske som vi kaller det moderne, av mange grunner, og ikke alltid av egen skyld, ikke lenger orker å være stille i stillheten. For det vil ikke innrømme at det ikke eier noe.

Vi har fått stemmen for å si enkelte viktige ting, og vi har fått tausheten for å kunne tenke på viktige ting. Og i påsken ser vi dette vekselspill ganske tydelig. Jeg leste en gang om noen hundre unge tyske kvinner og menn som tilbragte den stille uke i fullstendig taushet. Men påskemorgen sang og danset de og alle følte at det var naturlig og riktig. For virkelig glede kommer ofte som en gave hvis vi venter en liten stund i stillhet.

Og hvis du så også gir avkall etter hvert på små ramrende bemerkninger om de som maser rundt deg, og heller forsøker å trekke dem inn i din stillhet, da kan du lytte.

Og du vil etter hvert kanskje fatte, nettopp fordi du er stille, at stillheten skjuler alt som du har søkt mot.

Det er en stolt tone i sorgen. Allerede Skjærtorsdag er den gamle kristne tanke denne: det høver seg for oss å rose oss av Vår Herre Jesu Kristi kors, i det er vår frelse og vår oppstandelse, ved Ham er vi frelst og utfridd. På denne dagen, den fjerde etter det jublende inntoget i Jerusalem, lever vi med i en rekke begivenheter som gikk like forut for Herrens lidelse. Og akkurat disse begivenheter er fylt av de dypeste, ja, kanskje de mest utgrunnelige og underlige hemmeligheter i hele påsken.

Det siste aftenmåltidet med de trofaste, de mysterier han skjenker dem, forræderiet, Hans dødsangst i kolonihaven utenfor byen, arrestasjonen. I løpet av noen timer rulles scenene fra en dag og en natt i den hellige by opp for oss. Hvis vi lytter:

Et nytt bud gir jeg dere, at dere skal elske hverandre, likesom jeg har elsket dere, sier Herren.

Herre vasker du mine føtter? Jesus svarte ham: Dersom jeg ikke vasker dine føtter, har du ingen del i meg.

Hva jeg gjør skjønner du ikke nå, men senere vil du skjønne det.

Disse to siste replikkene river likesom sløret til side, og vi er til stede, vi kan høre stemmene. Peters forargete: Herre, vasker du mine føtter? Og Den Andres rolige svar: Hva jeg gjør skjønner du ikke nå, men senere vil du forstå det.

Langfredag. Han føres opp trappen til Pilatus. En meget moderne romersk embedsmann som ikke har særlig interesse av hele saken, det er de utenfor som maser.

Er du konge?

STILLHETEN

AV ÅGE RØNNING

Tidens ungdom elsker — og tåler? — larm i mengder.

Et vaksomt blikk kanskje. Pilatus har plikt til å passe på slike nykomlinger på den politiske arena. Et øyeblikk våkner hans nysgjerrighet.

Men han får et merkelig svar, både bekreftende og forvirrende:

Du sier det, jeg er konge. Dertil er jeg født og derfor er jeg kommet til verden for at jeg skal vidne om sannheten, hver den som er av sannheten skal høre min røst.

Igjen er det et moderne menneske som svarer, med en trett gest:

Hva er sannhet?

Pilatus har lest for mange skrifter, levet for lenge, sett for mange muligheter, lekt med for mange følelser til at det sier ham noe. Hva er sannhet? Og han sender den dødsdømte på korsveien til retterstedet.

Det er et vendepunkt i hele verdens historie, og embedsmannen aner det ikke. En fransk forfatter harskrevet en novelle som foregår mange år senere. Pilatus sitter sammen med en gjest i en praktvilla ved Middelhavet. De snakker om gamle dager. Den andre minner ham om

den oppvigeren han dømte til døden, Jesus fra Nasaret. Du husker vel ham, det fortelles så mye rart.

Pilatus ser på ham, stryker seg over øynene. Fra Nasaret? Jesus? Nei, jeg husker ikke noen ved det navn.

Det er et glimt av et menneskes tragedie, men det forteller også noe om oss. Om vår situasjon i dag.

For alles skyld er det nødvendig at noen har tid og vilje til å holde en ukes stillhet.

A. R.

N. F. S. GRUNDTVIG (1783—1872):

TAG DET SORTE KORS

AV EN PÅSKESALME

Tag det sorte Kors fra Graven!
Plant en Lilje, hvor det stod!
Ved hvert Skridt i Dødnings-Haven
Blomster spire for vor Fod!
Engle-Vinger på vor Grav
For den brudte Vandrings-Stav!
Palme-Fugl for Aske-Krukke!
Fryde-Sang for hule Sukke!

Solen sortned, da Han blegned,
Som os kjøbte med sit Blod,
Graven skinned, Mørket segned,
Da forklaret Han opstod;
Ton, vor Lovsang, høit i Sky,
Sødt i Paaske-Morgengry:
Jesus Christus er opstanden!
Evig lever Guddoms-Manden!

Ja, Han er her, Guddoms-Manden,
Sprængde er nu Dødens Baand!
Han er visselig opstanden,
Hvert Hans Ord er Liv og Aand!
Bod vi fik for alle Savn;
Alle Herrens Dvale-Døde,
Med den gyldne Morgenrøde!

Jord, som af din Vinter-Dvale
Vaagner i den milde Vaarl
Nu du aarlig skal afmale
Dine Barne-Hjerters Kaar,
I din Kjortel lysegrøn,
Virket, som vaart Haab, i Løn,
Med din Duft, hvor Roser vrimle,
Med din Røst, hvor Lærker himlet!

OM TRE TIMER

«*Angsten for døden vitner om et ufullbyrdet liv», sa Franz Kafka en gang. Men få liv er «fullbyrdet» – også kristenmenesket kjenner det triste misforholdet mellom Guds rike gaver og vår armødslike bruk av dem. Men i det kristne sinn burde en finne, ikke tidens flukt fra dødens virkelighet, men motet til å se den i øynene og «beskikke sitt hus» i håp og tillit. For i påskens mysterium har livet seiret.*

Sven Stolpe ble nylig stilt et vanskelig spørsmål av kulturkritikeren Stig Ahlgren: «Du skal dø om tre timer — hva vil du bruke tiden til?»

Dette er Stolpes meget personlige og temperamentsfulle svar.

Stig Ahlgren på telefonen. Han er vennlig og elskverdig. Jeg lyttet de første sekundene litt tanke-spredd. Jeg kom til å tenke på det Thomas Mann forteller om i sin fortryllende bok «Pariser Rechenschaft», om sitt møte med teaterkritikeren Alfred Kerr som hyggelig spør hvordan han har det: «Mein Sinn für Humor war stark berührt. Denn es liegt natürlich Humor darin, wenn jemand, der uns fünf- bis sechsmal zu töten versucht hat, sich nach unserem Befinden erkundigt.»

Men jeg vet det fra før — Stig Ahlgren kan man være forbannet på — på avstand. Dessuten kom han med et interessant spørsmål:

Du skal dø om tre timer — hva akter du å bruke den tiden til?

La meg først si dette: jeg har aldri, selv i min yreste fantasi kunnet forestille meg hva redsel for døden skulle være for noe. Jeg har diskutert saken en gang med Herbert Tingsten og sett hans vennlige, intelligente blick mørkne. Han sier at han er redd for døden. Hvorfor? Fordi han så absolutt ikke liker tanken på at Herbert Tingsten ikke skal eksistere mer. Jeg fatter det ikke. Hvis jeg ikke var en kristen, ville jeg være glad og lettet ved vissheten om at nå forsvinner jeg, nå finnes det snart ikke det ringeste igjen av hele dette gjøglereri. Definitivt å få forlate denne tilværelse, forsvinne i mørket som en sluknet gnist — hvilken nåde.

Tingsten så på meg den gangen, litt medlidende tror jeg, og sa:

— Javisst, du er jo kristen og må regne med represalier . . .

Først da jeg kom hjem, fattet jeg helt hva han mente. Så fremmed var tanken for meg. Han trodde at de kristne forsøker å holde seg unna djevelen her

på jorden fordi det etter døden står en grusom dommer og venter bak kobberporten, klar til å slå løs.

Den tanken har jeg aldri vært i nærheten av. Jeg er til fulle sikker på at mitt liv og min måte å leve på vil få — i sannhet dystre — konsekvenser. Men det fordi jeg selv har valgt en viss livsholdning som blir uutholdelig om den skal forlenges. Jeg har på den måten full rett og makt til å fryse meg selv i hjel.

Da jeg lyttet til Stig Ahlgrens vennlige røst, kjente jeg liksom en annen, underliggende og indre opplevelse.

Det er en båt som ligger presset hardt ned, seilene er spent til bristepunktet, vannet hvirvler om stevnen, båten stiger og faller og kjemper hardt i de veldige sjøene. Vi må rundt odden, men vi tar oss bare frem meter for meter, avdriften er betenkelig og det freser truende rundt skjærene — jeg må runde dem. Ofte er det akkurat som om båten står stille og bare stamper meningsløst i den tunge sjøen, jeg ser urolig på seilene og skuten, vil den virkelig klare denne påkjenningen, time etter time? Jeg kan ikke gjøre noe selv, jeg kan bare holde kursen, presse båten høyt og tvinge den forbi Tjurpannan og dens sprutende vannmasser.

Jeg skal forbi Tjurpannan — ellers er jeg fortapt. Jeg er våt av bølgene, fingrene er stive og valne, dette er meningsløst og trist og plagsomt. Hvorfor er jeg her, hvorfor behøver jeg seile, hvorfor har jeg ikke for lenge siden hoppet av?

Og så — passerer jeg Tjurpannan som sjøen stormer uavbrutt på, ti, tyve meter til, og jeg kan slakke skjøtene, holde ned, slappe av. Og så: sol over klippene, stormen er blitt stille, båten løper nesten i bidevind, løssluppen, henført — nå begynner det.

Ja, Stig Ahlgren, du som tror at du er et 1700-talls menneske og later som om du trives med herrene Voltaire, de Sade og Casanova — med deres kalde smil og kalde hender — slik tror jeg det er å dø. Endelig fremme, narrespillet og fornedrelsene er slutt, kroppens gjøglespill feid bort. Jeg ser i litteraturen at ikke så få plages av tanken på at kroppen skal ligge og råtne i en grav. Meg gleder det — et skittent, uduelig gammelt kostyme som jeg aldri har bedt om og som aldri har passet meg, kastes vekk og smuldrer bort — det er rene hygien.

Nå sier du kanskje at dette er en besynderlig kristendom, at jeg nærmest er en katar som går og hater livet og er redd for det.

Det beror på det.

Da Georges Bernanos ble plaget som verst i sin døds-kamp — en gang skrek han «Fader, Fader, for din sønn Jesu Kristi skyld, plag meg ikke mer» — kunne han plutselig si: Man kommer ikke til å tro meg, men jeg har elsket livet så ufattelig.

Hvilket liv?

Ihvertfall ikke gjøgleriet.

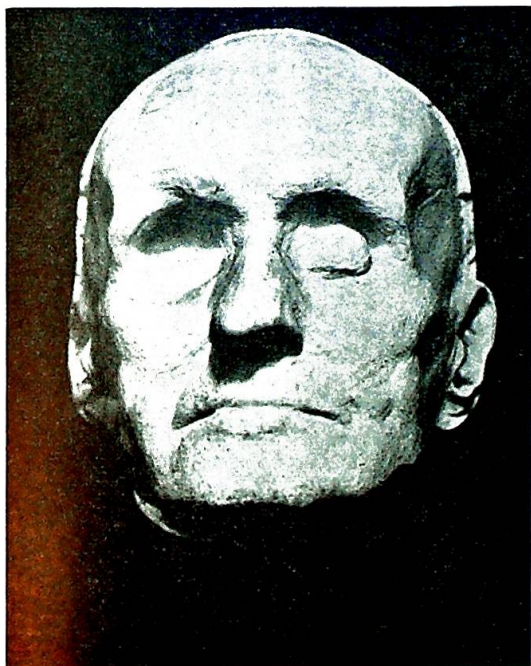
Men det finnes et annet liv. Man kan aldri selv finne frem til det. Og har man det, står man alltid som

SKAL DU DØ

statist eller i beste fall som medium. Men noe hender. Det avtegner seg plutselig en logikk i skinnverdenen. Det kosmiske og kjemiske spillet har alltid forekommet meg så kjedelig, trist og meningsløst. Hvorfor skal allting eksplodere og oppløses? Hva har *det* maskineriet med menneskenes verden å gjøre? Med det hemmelige åndens spill fra mann til mann, gnisten fra en ensom tenker som slår ned i et apatisk, ungt barbarsinn og tenner det i brann. Bølgen av ømhet og troskap som velter opp, jeg vet ikke hvorfra, men i hvert fall ikke fra noe mekanisk snurrende spøkelseskosmos. Det sjeldne, merkelige under av forståelse. Fellesskapet som blir så sterkt at jeg lider mer av din lidelse enn du selv og skjelver av glede hver gang du blomstrer, møter fred og lindring. Den borrende tanke, *Teilhard de Chardins* kamp i årtier for endelig å slå bro mellom vitenskap og tro, mellom materie og ånd. *Jean E. Charons* «*La connaissance de l'univers*», hans lyse sinn, den nye franske naturvidenskapen som med den samme våkne respekt ser inn i den åndelige vitenskap. Den langsomme veksten i felles innsikt, ikke i døde kroppor som ikke angår oss, men i sjelenes, åndenes liv og den makt «*che move il Sol e l'altre stelle...*»¹

Men fremfor alt en annen sak, skapelsens hemmelighetsfulle prosess, mutasjonens suverene sprang over determinerende arvekjeder, diktingens og kunstens plutselige glimt av klarhet og prakt midt i menneskelig sjaskethet og ynkelighet. Mozarts overjordiske kon-

¹) Sitat fra Dantes «*Divina Commedia*»: «Som beveger solen og de andre stjerner...»

Den dødes åsyn er ofte lukket om et hemmelighetsfullt rike vi nesten kan øyne. (Den franske presten Pougets dødsmaske.)

struksjoner av letteste skjønnhet hvor ingen kan skille mellom tårer og smil, den store heten i en Katarina av Siena, den majestetiske innsikt og visdommen hos predikanten Augustinus, de Gaulles ensomme begavelse som lett oppveier en hel kokende parlamentarisk smussgryte — men også godheten, den ufortjente og den spontane, en vennlig oppmuntring, hele atmosfæren av kameratskap, sympati, lojalitet, det som *Emilia Fogelklou* kaller «strålingene» — alt dette som ikke kan oppstå i et dødt maskineri, hva skulle det frykte ved at min usle kropp faller i stykker?

At vårt kosmos kommer til å sprenges en dag, erfarer jeg nærmest som en lettelse. Det kan være på tide at dette eksperiment, denne falne verden, tilintetgjøres. Men ingen skal få meg til å tro at det åndelige liv, slik jeg har møtt det hos hellige kvinner og menn, i dikternes syner og i tenkernes erobringer, i godhet og kjærlighet, at alt dette skulle være avhengig av celler og kromosomer. Tvert imot, først når det er frigjort fra denne belastning skal det blomstre.

Tre timer igjen — det er allerede gått en halvtime. Jeg har for lenge siden sett over mitt hus. Jeg skal omgi meg med dem som har gitt meg mest — Don Columbia Marmion, Paul Claudel, Georges Bernanos, Pascal, Katarina av Siena, min moder, og jeg skal se til at en prest i god tid kommer hit fra Vadstena så jeg i full bevissthet kan fortelle, så ærlig som jeg makter, alt om meg selv, og igjen be om nåde.

Siden regner jeg med det vanlige, ydmykelser, svakhet og tarvelighet. Jeg er ikke engang sikker på om jeg, innen jeg slukner, skal orke å stoppe med å hate den bestialske råhet som en gang sprengte mitt liv slik at jeg siden aldri har kjent trygghet på jorden. Jeg kan velsigne med mine lepper, men ikke med mitt hjerte, så jeg tror jeg lar være med å forsøke. Jeg vet at dette er synd. Nå, så får jeg bekjenne den synden også, i tillegg til de andre. Og siden vil jeg, før det blir helt mørkt, først takke alle som har vært overbærende og lojale, og derefter, når jeg har fått nattverden for siste gang, si med min dikter:

«Se till din tjänare, som är varken
tapper eller uthållig.
O, min mästare, giv mig av
detta bröd att äta.
Och varken människor eller
helvete eller Gud själv skall
kunne rycka ifrån mig
din kropp som jag äger mellan
mina länder.»

VATIKANKONSOLETS DEKRET

OM KIRKEN

(DE ECCLESIA)

foreligger nå i norsk oversettelse på
St. Olav Forlag.

120 sider.

En grunntekst om den katolske kirkes vesen.

MORGENDAGENS KAT

ET INTERVJU MED PROFESSOR HANS KÜ

Han er den katolske teologis «vidunderbarn» i 1960-årene, en 35-årig sveitser, virksom som professor i Tübingen, den mest iøynefallende (om neppe den aller dypsindigste) av Vatikankonsilets ledende reformteologer, og forfatter av en rekke verker som er oversatt til sprog etter sprog, og har vakt levende interesse og debatt. Hans ungdom og ukonvensjonelle friskhet holdes i likevekt av store kunnskaper, skarp intelligens og sans for Kirkens mysterium som de troendes fellesskap. Dersom en vil forutane noen trekk ved den kirke som vil stabilisere seg hinsides «à-jourføringens» første fase, er der gode sjanser for at nettopp denne teologen gir de riktige forutsigelsene.

Hans Küng er født i Luzern, studerte teologi ved Gregoriana-universitetet i Rom og dernest ved Institut Catholique i Paris. Bare 32 år gammel ble han utnevnt til sitt nåværende professorat ved det katolske fakultet i Tübingen. Fra konsilets åpning av, har han vært en av dets mest aktive eksperter. Vatikankonsilets teologer er — foruten biskopene selv — dels biskopenes private teologiske rådgivere, som får lese alle konsilets hemmelige dokumenter, men egentlig ikke deltar i konsilmøtene; dels konsilets offisielle eksperter, oppnevnt av paven selv. Küng hører til de sistnevnte, og deltar således i alle konsilets møter. Han ble utnevnt av Johannes XXIII, og har funnet beskyttere ikke minst i fremstående kirkefolk som kardinal König, erkebiskopen av Wien, og kardinal Liénart, erkebiskopen av Lille.

I sin oppsiktvekkende bok «Konsilet og gjenforeningen» fastslår Küng, at ingen side ved Kirkens liv kan uten videre sees som fritatt fra reformkravet.

«Hver eneste innstiftelse, selv de mest hellige (som for eksempel feiringen av Nadverden) og hver eneste institusjon (som for eksempel pavens primat) kan komme i utakt med tiden, og bør i så tilfelle bli reformert og fornyet», skriver han.

Hans Küng er en merkelig blanding av klar overbevisning og tankens frihet. Hans sinn kan minne om hans hjem utenfor Tübingen: En solid villa med brede, store vinduer åpne mot verden utenfor, et lyst hus med rene linjer. Det var her han ga dette intervjuet til en fransk journalist, Tannequy de Queneta in.

«Da Johannes XXIII sammenkalte det 2. Vatikankonsil, spør intervjueren, håpet han å fremme forsoningen med de protestantiske og gresk-ortodokse kirker. Men er ikke dette nå kommet nokså meget i bakgrunnen? Er ikke det vesentlige problemet i dag snarere hvordan Kirken skal få et rett forhold til den moderne verden?»

— De to problemene er nøye forbundet med hverandre. Kirkens oppgave er å proklamere Evangeliet for verden. Hvis de mennesker som vil forkynne den kristne tro og nestekjærlighet er splittet i selve det de forkynner, og mangler kjærlighet innbyrdes, kan de ikke gjøre seg noe håp om å overbevise de uomvendte.

Dessuten trenger vi en enklere og mer nøktern liturgi, hvis sprog, handlinger og symboler alle kan forstå. Alle de troende må kunne delta i gudstjenesten, for feiringen av Nadverden er etter sitt vesen en felles handling. Ved

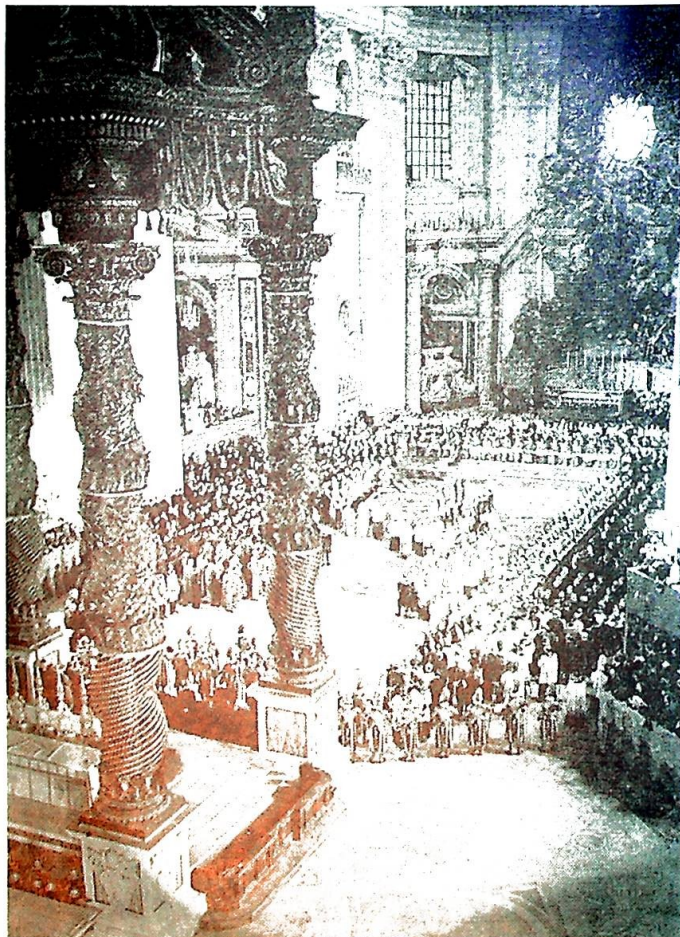
å tilpasse liturgien til det moderne menneskes behov på disse punkter kommer vi samtidig de protestantiske reformatorenes rimelige krav i møte.

— Og endelig er det teologiske grunnlaget for en samtale med protestantene i dag utmerket. Den protestantiske teologi har hatt en friere utvikling enn vår egen og har bevart kontakten med samtidens filosofiske tanker. Der ved har den adskillig å lære oss.

— Hvis så er tilfellet, hvordan kan det da ha seg at protestantismen ikke har vært mer effektiv? Hvorfor har ikke kristendommen gjort større fremskritt på verdensplanet, gjennom protestantismen?

— Jeg har ikke noe ønske om å henge ut andres svakheter. Jeg tror teologene i begge leirer må føle seg forpliktet til å oppdage verdiene hos den annen part og svikten i deres egen. Når dette er sagt, ville jeg tilføye, at hva protestantene har savnet, er en ekte sans for Kirken.

Fra Kristus av har Kirken to poler: De troendes samfunn og det kirkelige embede. Protestantene har lagt særlig vekt på den første av disse — og det med rette. Men de har forsømt den andre. De har, med rette, forkynt Kirkens usynlige legeme. Men dermed er de samtidig

En sterk strømning i det katolske sinn fører idag fra fordums prakt og velde...

DLSKE KIRKE

kommet i skade for å oppløse mange av de *synlige* strukturer i Kirken, som vi ser opplegget til allerede i Det Nye Testamente. Protestantenes nedvurdering av det kirkelige embede og dets autoritet i Kirken har vesentlig svekket deres innflytelse.

— *I den katolske kirke bygger teologien fremdeles på Aristoteles' tanker og uttrykker seg i Thomas av Aquins sprog. Våre samtidige er mer mottagelige for argumenter fra Darwin, Marx, Freud eller Einstein. Kirken og den moderne verden taler ikke det samme sprog — hvordan kan de da ha håp om å forstå hverandre?*

— Det er unektelig nytteløst å anvende uttrykksmåter som ikke effektivt kan meddele Evangeliet til menneskene i dag. Vi må oppmuntre sameksistensen av flere katolske teologiske retninger. En må ikke forveksle troens enhet med tankens uniformering. St. Thomas anså aldri noen annen enn Kristus selv for «Veien, Sannheten og Livet» — allermest seg selv. Forestillingen om at all kristen tenkning bør underordnes én eneste offisiell teologi er faktisk ganske ny. På Tridentinerkonsilet i det 16. århundre var konsilfedrene delt i thomister og scotister (tilhengere av Duns Scotus). På St. Thomas' tid, i det 13. århundre, var der en sterk augustinsk skole, og en fransiskansk skole ledet av den hellige Bonaventura. I Kirkens første tusenår var der en gresk teologi som var svært forskjellig fra den latinske.

Kirken forsøker å bringe Evangeliet til Østens folk, hvis overleverte tenkning ikke kan innpasses i vår vesterlandske tenkemåte. Hvis Kirken virkelig skal slå rot i Afrika eller Asia må den legge opp til utviklingen av en lokal teologisk tenkning. Det er et vanskelig og usikkert foretagende. Men det må gjøres.

— *Men innebærer ikke en slik frihet i den teologiske forskning en fullstendig omkalfatring av Det Hellige Officium, hvis tilbøyeligheter til streng kontroll De har kritisert?*

— Mange av Kirkens biskoper ønsker at Det Hellige Officium blir forvandlet til en teologisk kommisjon som er mer representativ for de ulike retninger innenfor Kirken. Den burde være sammensatt av internasjonalt kjente og anerkjente teologer, organisert på samme måte som Det Pavelige Bibelinstitutt eller Sekretariatet for Kristen Enhet, og dens oppgave burde være å hjelpe teologene i deres forskning, snarere enn å lamme deres initiativ.

— *Mener De at presteseminarerne, i deres nåværende form, virkelig utdanner prestene til å møte den moderne verden på en effektiv måte?*

— Nei. I det store og hele lever seminaristene i en verden som både intellektuelt og praktisk er for lukket. De bør bevare en bredere kontakt med utenverdenen under sin utdannelse. Her i Tübingen går seminaristene til det samme universitet som alle andre studenter — i Tyskland er nemlig de katolske fakultetene ikke skilt ut for seg. Dessuten får de lov til å studere seks måneder eller et år ved et annet universitet som de selv kan velge, og under dette studiet tar de opphold i en familie.

— *Og dersom seminaristen så forelsker seg i sin husverts datter?*

— Hvis så kan skje, er det jo bedre at det inntreffer

... til bønnens og det evangeliske livs strenge enkelhet.

før ordinasjonen, enn etter. Og i alle tilfeller viser erfaringen at vårt system er minst like godt som de strengere ordninger av prestens studietid.

— *Under Deres foredragsreise i USA gikk De varmt inn for samvittighetsfriheten. Og Sekretariatet for Kristen Enhet la under konsilets 2. sesjon frem en ny plan som fremmer religionsfriheten. Hvorfor endrer Kirken sin tradisjonelle holdning?*

— Årsakene har, Gud skje takk, intet med opportuniste å gjøre. Det er ikke mulig å legge et holdbart grunnlag for religionsfriheten ene og alene på et løfte om ikke å forfølge protestanter i katolske land, som gjenytelse for tilsvarende friheter for katolikker i protestantiske land. For den kristne er grunnlaget for religionsfrihet å søke i den enkelte persons menneskeverd. Bare enkeltmennesket kan dømmes. Derfor må enkeltmennesket, ifølge katolsk moral, ha både rett og plikt til å følge sin opplyste samvittighets stemme. Den personlige overbevisning blir for den enkelte her noe nærmere enn objektive normer.

— *Hva synes De er de viktigste positive resultater av konsilet hittil?*

— Jeg tror at en kan nevne fire punkter. For det første har konsilet gitt alle kristne og verden som helhet et bilde av det frie og spill-levende samfunn Kirken *skulle* være. For det andre: De protestantiske observatørens deltagelse og den mottagelse de fikk har gjort helt klart, at det er den katolske kirke i sin helhet som nå tar opp de økumeniske problemer. For det tredje viser konsilets inngående behandling av særlig pastorale og praktiske saker at Kirken ønsker å holde dørene åpne og unngå doktrinale avgjørelser som kunne utvide den kløft som skiller katolske og ikke-katolske kristne. Og for det fjerde var det godt og riktig, fra et økumenisk synspunkt, at konsilets første avgjørelser gjaldt den liturgiske reform.

Noe av det som stadig har vært hevdet fra protestantisk side, er at den katolske messe ikke lenger har noe felles med den nadverd Jesus forrettet i høysalen. Tridentinerkonsilet satte allerede en stopper for enkelte støtende

(Forts. s. 118)

Eddie Constantine — en råskapens ballett.

Vi er nok ikke ferdige med debatten om den offentlige filmkontrollen her i landet — en ny diskusjon om dens berettigelse er tvert om på trappene. Og hva mere er: Tyngden og poenget i debatten flytter seg merkbart, fra det moralske til det sosiale plan. Bra er det. Det spørs nemlig om ikke motstanderne av «sensuren» bare radikaliseres unødig i sine standpunkter når de gjennom protest-aksjon fra ofte generelt filmfiendtlig hold føler seg påtvunget sedelighetsoppfatninger som de ikke deler.

Fjernsynet er et statlig og filmen et praktisk talt kommunalt monopol her til lands. Å forplikte disse media på en uttrykkelig kristen moral-oppfatning, eventuelt under henvisning til Grunnlovens paragraf 2 og Statens formelle «kristelighet», vil nå engang lett måtte føles som en urimelighet og et overgrep i et så vidt avkristnet og sekularisert samfunn som vårt.

Faktisk har norsk filmkontroll *aldri* vært øvet ut fra slike kristelige normer. Den 25-årige tradisjon som den første mann i embedet, filmsensor Bernt A. Nissen, efterlot seg, var et uttrykk for en typisk liberal-humanistisk tankegang og sosialt bevisst ansvarsoppfatning. Med et skjønn som vel vanskelig vil kunne prinsipielt bestrides — aller minst av kristne — slo og slår norsk filmkontroll temmelig strengt og «klippeglad» ned på overdrevne volds- og grusomhets-scener. Det skjer med et ganske vaksomt sideblikk til en ungdom som kunne hente litt for suggestive ideer på filmrerretet, og kanskje overføre dem til kriminal-statistikken.

Nissens efterfølgere i embedet, Sigurd Evensmo og Karen Bøe Skaug, synes hovedsaklig å fortsette denne tradisjon, med fasthet overfor vold, og en mer pragmatisk tolkning av hva som et skjønsmessig gjennomsnitt av befolkningen oppfatter som uanstendig. Både i sitt daglige arbeide og i sitt leilighetsvis formulerte forsvar for kontrollen henviser de til *ansvarssamfunnet*, og minner om at filmene, både hva vold og sex angår, søker stadig mer ekstreme uttrykk. Filmer eller scener som kan synes mønsterdannende og instruktive når det gjelder elementær umenneskelighet og asosial adferd, er ikke — mener de — noe som samfunnet kan simulere «nøytralitet» overfor, selvom ulempene ved samfunnets mottrekk må nøye veies.

Sensurens *motstandere* vil i frihetens unektelig dyrebare navn heller bære forrælsens risiko, når de da ikke rett ut benekter at en slik risiko finnes. De hevder ikke sjelden at en opinion er selvregulerende i retning av det mer humane — en

SIGRID UNDSSETS KVINNESYN

I vårt fornemme tidsskrift for litteraturforskning «Edda» (1. hefte 1965), har Borghild Krane offentliggjort sin prøveforelesning til licensiatgraden i litteratur (også holdt som foredrag i Katolsk Forum) om «Sigrid Undsets kvinnesynspunkt i essayistikk og diktning». Den møter man — eventuelt igjen — med interesse og utbytte, som et nøkternt og klart bidrag til forståelsen av dikterinnens sinn.

Sigrid Undset kalte seg selv tidlig og uforferdet «reaksjonær» på kvinnesakens område. «Reaksjonær vil her si», skriver Borghild Krane. «at hun betrakter de moderne tendenser til å orientere kvinnene mer utad i samfunnsaktivitet som skjebnesvangre og urealistiske. Ikke bare barna, familiene og samfunnet ville bli skadelidende om kvinners krefter trekkes bort fra hjemmene. Det er kvinnens eget innerste behov som har bestemt hennes plassering i familiens midte, en utadorientering ville bare bety en farlig dobbeltbelastning, ingen frigjøring av kvinnene.»

Borghild Krane redegjør med stor analytisk saklighet og lojalitet for Sigrid Undsets overbevisning om at kvinnesakens kamp for likestilling kom galt avsted hver gang den undervurderte den naturbestemte og derfor uforanderlige ulikhet mellom mann og kvinne — en ulikhet som er medbestemmende i hennes frigjøring. Og hun avdekker den gjennomførte konsekvensen i dette syn, anvendt som det var i både dikterinnens resonerende og skjønnlitterære forfatterskap. Med menneskekunnskap og psykologisk innsikt, uten å falle i fagterminologiens dype grøft, kaster Borghild Krane tankevekkende streif av lys innover de kvinneskjebner Sigrid Undset har skapt, og viser oss hvordan de — foruten å leve — også bærer sin skapers overbevisninger og ideer gjennom handlingen. Det gjelder ikke minst de kloke vurderinger omkring Sigrid Undsets hoved-

fremskrittspåstand som på dette punkt ikke akkurat er umiddelbart selvinnslysende. De hevder også ofte at sammenhengen mellom vise typer voldsfilmene og den stigende ungdomskriminalitet ikke kan påvises. Det er imidlertid et spørsmål om de ikke her tar utillatelig lett på et ganske tungtveiende sannsynlighetsbevis, som visst flertallet voksne mennesker finner temmelig selvfølgelig. Kommunalt distribuerte filminstruksjoner i hensynsløs vold og oppfinnsom råskap — *Eddie Constantines* overdådige slagsmål for den enklere smak og *James Bonds* smilende tortur for de mer «raffinerte» — er kanskje ikke helt uten sammenheng med det voksende, og dessverre sørgelige udekkede, behov for institusjoner som kan hjelpe hardkokte tenåringsforbrytere tilbake til samfunnet igjen. Sammenhengens mulighet fortjener i hvert fall et alvorlig studium — og en viss klippeglede inntil vi her *vet* hva vi står overfor.

Det er ikke bare uttalt kristne synsmåter, men vel også den felles verdiforståelse som hele vår samfunnstype og elementære menneskeoppfatning bygger på, en bør påberope seg i dette oppgjøret. Og konflikten mellom den helt utemmede (og faktisk ofte grovt utnyttede) frihet på den ene side, og samfunnets humane verdi-forpliktelser på den annen, er *ikke* noe en løser i en håndvending, med hånlig snøft til dem som ikke tenker som en selv. Det gjelder også filmkontrollens problem.

skikkelse, Kristin Lavransdatter, med hennes mangslungne sinn og den bitre uroen mellom to menn: Faren Lavrans som var tryggheten og beskytteren, og mannen Erlend som aldri helt kunne ta hans plass i hennes liv.

Borghild Krane har selv sikkert mange vektige reservasjoner overfor Sigrød Undsets kvinnesyn, uten at hun polemiserer mot det her. Det er derfor en fin og innsiktsfull konklusjon hun gir sin lille studie, når hun skriver:

«Gjennom den lange fremstillingen av Kristins levnetløp har Sigrød Undset for så vidt fulgt de linjer hun trakk opp i essayistikken — om kvinnens særpreg, hennes indre behov og hennes «særegne og vanskelige vilkaar» i og med at naturen undergir henne en mann; men i den dikteriske forløste, levende skildringen av Kristins liv dukker der opp underveis så mange overraskende og kompliserte problemer omkring denne kvinneeksistens — problemer som essayistikken ikke i samme grad tar opp, men som kaster lys over helt generelle kvinnelige situasjoner i forholdet til mannen og hans verden — så man vel kan si, at selv om Sigrød Undset ikke sympatiserte med kvinnesaken og til dels skarpt tok avstand fra mange av kvinnesakskvinnenes ideer og krav, så er hun i diktningen — i den dikteriske fremstillingen av kvinneskjebners egenart — med på å avdekke og utforske også kvinnesakens indre forutsetninger og dynamikk.»

Det er sikkert riktig sett og sagt.

EN TEMPELVOKTER

■ Antikvar Bernt C. Lange er — så klokt og godt som han skriver — en altfor sjelden gjest i pressen. Det er en prosa der faglig viten og ærbødig pietet forenes til en lykkelig enhet, ikke minst når han skriver om kirkehuset. Her har Lange både det historiske overblikk og en personlig forståelse av kirkens åndsinnhold som gjør ham til en god veileder på området.

I noen «Refleksjoner omkring restaurering av kirkene» («Aftenposten»s morgennr. 30. mars) kommer Lange inn på en ubesvist vandalisme i forholdet til Guds hus:

«Uvidenheten og den manglende forståelse for kirkens synlige uttrykksmidler har ofte vært rystende. Meget har gått tapt gjennom tidene, blitt ødelagt eller kastet. Den over hundreårige antikvariske virksomhet her i landet har reddet og satt i stand adskillig, og respekten for aldersverdier er nu betraktelig øket blant folk flest. Men fremdeles hender det betenkelige ting, ikke minst i våre kirker. Slagord som «brukskirke» og «arbeidskirke» er i ferd med å forvandle våre kirker fra å være en helligdom til å bli et høyst profant menighetshus, som ikke skiller seg vesentlig fra et hvilket som helst samfunns- og velferdshus, bortsett fra et påklistret kors på vegg eller tak.

Kjøkken, garderobes og sanitæranlegg er for mange blitt vesentlige ledd om en kirke skal kunne overleve i dag. Når en av Oslos eldre kirker har fått et nett, lite kjøkken med alt moderne tilbehør inne i koret bak altertavlen, er det ikke bare antikvarer som reagerer. Toaletter anbragt, om ikke bak alteret, så i nær tilknytning til koret, er av de ting som kan få folk, som ennå har bevart sansen for det hellige, til å forferdes. Om disse nødtørftsrom ikke ofte får en så fremtredende plassering, så kan de parvis stille døer med «Kvinner» og «Menn» isteden være det første som møter en i kirkens våbenhus. Imidlertid er det enkelte som reagerer, så forsøker man å gjemme disse små rom under gulvet. Det graves under våre gamle kirker for å gi plass ikke bare til toaletter, men rommelige garderobes, venterom, stellerom, hobbyrom og hva det nu kan være. De mange som i sin tid er begravet under kirkegulvet, har små chanser til å hvile i fred. Er man så heldig å finne rommelige, murte gravkammere, kan de nesten brukes til sitt nye formål, slik de er, hvis ikke sentralfyranlegget allerede har tatt plassen!»

Langes artikkel er full av gode iakttagelser om sammenhengen mellom bygg og funksjon — den vitner om et hos oss sjeldent instinkt for sammenhengen mellom mysterium og arkitektur. Og når det gjelder det uekte på hellig grunn, er han kompromissløs:

«Konsertorgelet er i ferd med å avløse det lille håndorgel som egentlig bare skulle «ledsage» menighetssangen, ikke overta eller erstatte den. Nu ser det imidlertid ut som om det gamle pipeorgel selv blir avløst av elektroniske instrumenter og musikk. Overgangen er forberedt gjennom lengre tid, skritt for

skritt, også her ser det ut til at det ekte og opprinnelige skal erstattes med noe som ligner.

Kirkens eldste instrument, klokken, er utsatt for samme behandling, foreløpig er «bare» den manuelle ringing avløst av elektrisk maskineri, men i nye kirker har man tatt skrittet fullt ut og sender klokkeklang på lydband pr. høytaler. «Folk merker ikke forskjell likevel!» sa en av våre biskoper, en høyst overraskende uttalelse av en kirkens mann, fra hvem man nettopp skulle vente det motsatte. Er det ikke i kirken man særlig taler om det ekte og sanne, hvor man venter et personlig engasjement og ikke maskinmenneskementalitet?

Kirken lever og skal fortsette å leve. Det er like galt å la «brukskirke»-tankegangen profanere den innenfra som å la Riksantikvaren konservere den til døde som fortidsminne. Rett tolket kan både tradisjonen og funksjonen bevares, uten at det skulle behøve å bli fundamentale motsetninger i en kirke, bare man ikke ødelegger det gamle når man tilfører noe nytt.»

GJENNOM KULTURMUREN

■ «Aktuell» er ett av de to politiske bildeblad som fritas for omsetningsskatt. Vi skal ikke her vurdere dets sikkert effektive og folkelige tilretteleggelse av de politiske standpunkter bladet går inn for. «Aktuell» bringer ellers ofte fiks utenrikspolitisk orientering og gode reportasjer fra norsk arbeidsliv, med en sympatisk oppmerksomhet i retning av «hverdagens helter» og omsorgen for de utdannelses- og yrkeshemmede. Kulturinnslaget (litteratur, vitenskap, kunst, teater) er gledelig stort, for et blad i underholdningssektoren. Film-anmelderen, Bjørn Bjørnsen, er oftere sikker enn skrāsikker og interesserer alltid. Og selv lesere som er allergiske overfor «Betro-Dem-til»-spalter, vil visst måtte sende en blomst til «Aktuell»s «Katarina»: Hva vi har sett av hennes korrespondanse er nøkternt, ytterst hjelpsomt, verdig en samvittighetsfull sosialkurator. Bladet har også nå og da vist katolske miljøer her hjemme vennlig oppmerksomhet.

«Aktuell»s redaktør, Jostein Nyhamar, er dessuten en av de virkelig vel-opplagte leder-skrivere i norsk presse. Endel gode og et par-tre dårlige saker ligger ham tydeligvis så pass på hjertet at de ved given leilighet vender tilbake under hans penn. Forenet med en stridbar partimann og propagandist finner en ikke bare en sympatisk humanist, åpen på både *humanitet* (menneskeverd ute og hjemme) og *humaniora* (omsorg for folkets adgang til kulturgodene). En finner også en ganske tennerskjærende, argt anti-puritaner, og det er åpenbart her han noen ganger taper balansen. Den etter hvert nokså påfallende og lett hysteriske tvangsføring med sensasjoner fra et meget spesielt pornografi-Sverige, fulgt opp av hjemlige ytelser og «humor» i genren, passerer nemlig i halsløs fart grensen for det usnerpete frisinn og ender med et brak i den snuskete ukultur. Ikke «umoral». Men ukultur. Ikke uten en viss skadefryd har vi konstatert, både i og utenfor «Aktuell»s leserbrevspalte, at den her svært u-akademiske frikostige redaktør billiger et stoff som øyensynlig gjør adskillige av hans arbeiderlesere flau på hans, snarere enn på egne vegne. Det er ille for en bladmann å overvurdere sitt publikum. Men der finnes altså noe langt, langt verre... (Forts. n. side)

«Arbeideren» — både glorifisert og undervurdert.

■ «Aktuell» holder seg nå ellers med den fremragende erindringskunstneren Aksel Sandemose. Hans kloke barndomsminner, fortalt i en merkelig lysende blanding av fjern atmosfære og nærværende medfølelse og forståelse, kaster spennende glimt inn over menneskesinnets tilblivelse: De sterke følelser og erfaringer i barndommen som i mangt og meget bestemmer oss. Foreldre, prester og pedagoger kan faktisk trekke en hel lærdom — ikke så morsom! — om barn og religion ut av denne kloke stubben, («Aktuell» 27. mars), der dikteren forteller om sin første, skuffede kjærlighet — i 6 års alderen!

«Jeg ga Rose en haug med glansbilder, hun fikk hvert eneste ett og tok imot dem i sitt forkle. Jeg minnes min glede ved å se dem der, og Roses like lykkelige skrik ved å få dem.

Så ble det en dag slutt mellom Rose og meg. Det var før jeg begynte på skolen, men var ikke så lenge før. Bruddet ble aldri helet og jeg har aldri snakket med henne siden. Det gikk slik for seg at Rose lekte med noen andre småpiker, og jeg kom og så på det. Jeg kjente meg satt utenfor, og det var en kjensle som ikke var ny for meg og lenge hadde vært meget smertelig. Nu skulle Rose også svikte meg. Plutselig sa jeg høyt: Faen! og det gjorde jeg fordi jeg visste at moren hennes ikke likte at noen bante. Det likte heller ikke foreldrene mine. De bante aldri, enda de ikke var bedehusfolk slik som Roses mor og far. For dem var banning en meget alvorlig sak som en kom i helvete for.

Jeg så stivt på Rose da det forferdelige ordet var sagt og kjente at jeg ikke kunne blunke. Jeg var skrekkslagen over det jeg hadde sagt.

Rose og de andre små så på meg. Ja, du er slem, sa Rose alvorlig. Det lød som var det noe hun alltid hadde visst. Vi vil ikke leke med deg. Du kommer ikke opp til Gud.

Det var der det skjedde, og i det øyeblikket. Jeg kan vanskelig forklare det, men fra den stunden visste jeg at jeg var dum og alle kunne se det på meg. Det velte over meg som et ulykkestilfelle at jeg var vanskapt og tåpelig, en bytting som aldri burde vært født. Det uhyggelige var at fra den dagen syntes jeg det ble bekreftet av alle. De sa det alle sammen til meg mange år. Jeg trodde på det. Det ble meget lenge min skjebne at jeg så på menneskene med den fortaptes blick. Det hadde ikke å gjøre med truselen om at jeg ikke skulle få adgang til himmelen. Foreldrene mine trodde hverken på et pinested eller de saliges bolig, og det aksepterte vi barn uten videre, — unntatt en av oss som laget seg noen brutale forestillinger om straff og hevn, en meget vanlig tolking av Frelserens budskap, og som ikke har mer med det religiøse å gjøre enn min gamle hatt. Ja, så var det en annen, han mistet den gode jobben sin, men etter en tid fikk han en annen. Da sa han at herefter skulle ingen fortelle ham at det ikke var en gud. Heller ikke det kunne vel sies å være noe større bevendt som religiøs tanke. Det var strengt tatt ingen tanke, men noe en kunne kalle blasfemi, — hvis det ikke hadde vært så helt hen i været.»

Skriver Aksel Sandemose.

Noen verselinjer av den engelske dikteren A. E. Housman kommer en i minnet:

«Det var i Judas' tapte barndom
at Kristus ble forrådt.»

På ett eller annet område gjelder det oss alle: Hva vi uten egen skyld taper i barndommen, det finner vi kanskje aldri igjen — på denne siden av døden.

Frater Candidus

KIRKEN

gjenopptar samtalen med verden, studerer dens behov, iakttar dens savn, dens anstrengelser, dens prøvelser og dens håp. Kort sagt: Kirken stiller seg igjen midt i menneskeheten.»

(Paul VI.)

KORSET S

FRA PASJON TIL PÅSK

«Når jeg blir opphøyet over jorden, skal jeg dra alle til meg.» Dette sa Kristus for å gi til kjenne hva slags død han skulle lide, føyer Johannes til.

Blant evangelistene er det især Johannes som fremholder frelsens universelle dimensjoner. «Verdens frelser», «frelse for alle mennesker» er velkjente uttrykk fra hans evangelium og betegnende for hans fremstilling av det kristne budskap. Også disse ordene som Jesus uttalte like før sin lidelse og død, åpner for de store visjoner om verdens enhet: Dette, at menneskeheten manglet et felles mål, før Kristi kors sto reist, i lys av oppstandelsen. At mennesket er splittet i sin evige søken etter en absolutt kjærlighet inntil det ser korset, som peker oppover mot kjærligheten i dens mest sublim form — den som ofrer livet for sine venner. At tiden var uten et samlende knutepunkt inntil Kristus, Gud og menneske, hadde uttalt på korset: «Det er fullbragt».

Vi kan gå videre og samle hele det moderne verdensbilde inn under frelsens mysterium, slik Teilhard de Chardin gjør det. I hans syntese av vitenskap og tro ser vi verdensaltet med mennesket i spissen, i utvikling mot sin frelse, sin åndeliggjørelse i Kristus. «Således blir Kristus virkelig universalisert, og hans kors fremstår som fremskrittets symbol, som den vei, den akt der fører fremover.»

V SAMLER

V SØSTER MARIE LOUISE

Om vi ulærde ikke kan følge hele den videnskapelige underbygning i hans kosmiske visjon, så kan vi i hvert fall høre stemmen fra evangeliet, og tenke med optimisme og glede: Kristi ord har ikke tapt sin kraft i fremskrittets tidsalder!

Og allikevel — når vi ser hva som skjer — og ikke skjer — omkring oss, er vi fristet til å tenke, at verden ser sorgelig lite frelst ut, etter at Kristi nåde har bearbeidet den i hele 2000 år! Vi efterlyser forgjeves de store tegn på at menneskeheten går samlet fremover mot Kristi kors, mot enhet, kjærlighet og åndeliggjørelse.

Er vi da bare på tankeflukt fra virkeligheten når vi trekker konsekvensene av Kristi ord i evangeliet?

Nei, sikkert ikke, hvis tanken også stanser ved det som faktisk skjedde i det historiske øyeblikk da Jesus virkelig var «opphøyet over jorden», naglet til korset mellom to røvere.

Det var ikke noe lofterikt syn for dem som gikk forbi og bare så. Men det hendte at nettopp her, i en av de to røverne, et stakkars menneske utenfor loven, sådde Kristus den første usynlige sæd av korsets grenseløse nåde: «I dag skal du bli med meg i Paradis».

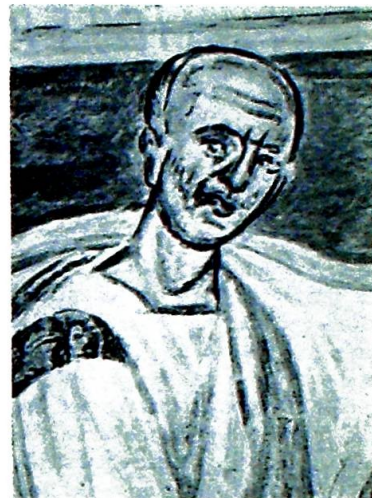
Bare noen ganske få fikk oppleve det som hendte — de som ikke flyktet da korset rykket dem helt inn på livet. Johannes som skrev om frelse for hele verden. Maria som ble kalt til å være Mor for hele menneskeheten. Og Magdalena som elsket meget fordi meget var blitt tilgitt henne.

I dag betrakter vi verden og synes ikke den ser bedre ut enn dengang. På en måte gjør den heller ikke det. Synden er der fremdeles, like heslig som før. Lidelsen er der også, ikke mindre smertefull enn før. Allikevel er ikke verden den samme. For i hver eneste røver, hvert eneste lidende menneske, ligger det en spire til liv og oppstandelse. Hvem kan si hvor ofte røverens dialog med Kristus gjentar seg — og det kanskje ikke for det arme mennesket trekker sitt siste sukk? De andre, de som går forbi, ser kanskje at en av samfunnets elendige blir ført til graven. De ser ikke det skjulte oppstandelens under, det som betyr at akkurat her er menneskeheten gått et lite skritt fremover.

Vi har ikke overblikk over hele universet. Men vi kan se adskillig av en hel verden, den som er inne i oss selv. Der bor litt av røveren, litt av tilskueren, litt av disipleren som flyktet, litt av Peter som fornektet, litt av Johannes' trofasthet, litt av Marias omsorg for alle, litt av Maria Magdalenas kjærlighet. Hele denne verden kan ikke bli noen enhet for den går samlet oppover mot Kristi kors og oppstandelse.

«Hver sjel som lofter seg mot Gud tar verden med seg», har en fransk mystiker sagt og gjentatt. Påsken betyr at vårt eget miljø kan bli stedet — et sted blant millioner — hvor hele verden rykker nærmere sitt egentlige mål.

«Det første
moderne
menneske»

Den eldste kjente fremstilling av Augustin — «den første europeer» og «sjelelig sett vår samtidige i mangt og meget».

Augustin: «Confessiones» (Bok I—IX)
Det Norske Samlaget (Orion-bøkene)
Oslo 1965. 260 sider.

Billigbøkene er en velsignelse — særlig for folk med lese-lyst og trangt budsjett. Nå når forleggerne her hjemme har våget å satse også på annet enn på mord-, wild west- og måne-reise-fantasier i billigklassen, åpnes veien til et førsteklasses bibliotek også for de smått bemidlede. Her er en av de store klassikere i Europas religiøse litteratur, den hellige Augustins «Bekjennelser» (*Confessiones*) blitt tilgjengelig i en usedvanlig verdifull utgave: I god nynorsk oversettelse ved sogneprest Asmund Farestveit, med et lærd og velskrevet essay om Augustin av professor Einar Molland og med et note-apparat til forklaring av teksten, som er høyst nyttig og opplysende.

Hver gang en leser «Bekjennelser» kommer undringen tilbake: Hvordan kan et menneske som levde og skrev for snart 1600 år siden bli så lys levende for oss idag? I Augustin blir, både på følsomhetens, troens og tankens plan, det europeiske menneske til. Både i sin storhet og i sin begrensning, og både når eftertiden forstår ham og når den mistolker ham, blir Augustin mønsterdannende for hele Vestens kultur og kristendom i en nesten ufattelig grad, ja i vid utstrekning frem til idag. Den dype trang til tankens klarhet og den moralske renhet som har gjennomtrengt vår vestlige sivilisasjon, og uttrykt seg gjennom hundre livs- og tankemønstre, ligger som en grokraftig spire i denne geniale konvertitten, hvis stemme klinger så «moderne» at hele avsnitt av hans bok kunne vært skrevet i går. Det er — sammenfattet i en tilståelse av edel varme og oppriktighet — alle de store temaer i den kristendom vi har arvet. Så vidt favnet dette kristne geniet at han ble den felles grobunn for kristne og verdslige impulser som i dag er splittet opp i et helt nett av forgreninger.

«Det var mange fall på vegen», skriver Molland i sin innledning, «villfaringar, likesæle, tvil, moralsk nederlag. Men han heldt fram til han nådde målet. For både intellekt og vilje når målet sitt når dei bøyer seg for Gud. «Sæl er den som kjenner deg, kor lite han og veit om alt anna». «I den gode viljen finn vi freden.» I desse orda kan vi samla røynslene hans. Gud er målet for alle ynska våre, seier han i boka «Om Guds stat». Og vi kan nå målet. Om det vitnar «Confessiones» for alle dei følgjande ætter.»

Det Norske Samlaget fortjener en stor blomst for denne kulturinnsatsen. Og for å sitere to berømte ord fra boken, som visst alle kjenner: «Tolle, lege!» — ta og les!

R. M.

NYHETER FRA VATIKANET OG VERDEN

● TYSKLAND EN PRØVEGRUNN ● KIRKEN OG A-VÅPNENE ●
REFORM AV KURIEN ● REDAKTØR FENGSLER I SPANIA

* Tyskland har på mange måter blitt en prøvegrunn for den økumeniske forståelse. Under og etter krigen skjedde det store forskyvninger i befolkningen, noe som førte tusener av katolikker og protestanter i nær kontakt med hverandre for første gang. Gamle murer ble revet ned. Et resultat av dette er en sterk økning i de blandede ekteskap — et stadig stigende problem på begge sider. I en appell til tyske lutheranere påpekte teologen dr. Hans Asmussen nylig at tyske protestanter er tilbøyelige til å reagere kraftig mot den katolske kirkes stilling til disse ekteskapene, mens man hittil har sett gjennom fingrene med at den ortodokse kirke inntar et lignende standpunkt som den katolske. Dr. Asmussen gjorde videre oppmerksom på at det er meget vanskelig å få fjernet uoverensstemmelser fordi den katolske kirke ikke kan finne frem til noen som har myndighet til å forhandle på protestantenes vegne. Dr. Asmussens synspunkter kom frem i det katolske blad «Rheinischer Merkur».

De mange protestantiske samfunn vanskeliggjør ofte samarbeidet. Først og fremst er det lutheranere, men det er også et sterkt innslag av Calvinister, samt en gruppe Reformerte og en rekke mindre sekter. Men bl. a. den evangeliske kirke i Tyskland har nettopp godkjent former for felles bønn, og katolske og protestantiske eksperter på forskjellige områder møtes for å finne frem til felles tiltak. Fra begge sider har man sagt nei til andre ting som man frykter kan føre til forvirring og likegyldighet.

Men det er ikke lenger en sensasjon når de lokale katolske og protestantiske biskoper sammen velsigner en ny bygning eller utfører lignende handlinger sammen. De to gruppene har også ganske nær kontakt når det gjelder ungdomsmoralen, uttalelser om nye filmer osv. Den tiden da protestantene angrep æringen av Jomfru Maria i katolske kirker er over, tyske katolikker blir også etter hvert mer økumenisk innstilt. Nylig fikk muhammedanere tillatelse til bønn i katedralen i København:

I hundrevis feiret muhammedanerne avslutningen av Islams store fastemåned Ramadan i det nordlige sideskip av den store kirken. De bredte ut sine tepper og vendte ansiktet etter gammel skikk mot sin hellige by Mekka mens de under ledelse av en iman utførte enkelte seremo-

nier. Det er første gang muhammedanere med tillatelse fra de kirkelige myndigheter har holdt islamittisk gudstjeneste i en romersk-katolsk kirke i Europa.

* De siste valgene i Chile regnes som en seier for de kristelig-demokratiske krefter og for de sosiale ideer som pavene har fremsatt i sine rundskrivelser, senest Johannes XXIII i Mater et Magistra. Team av prester og legfolk har gjort en ypperlig innsats for å virkeliggjøre disse ideer i Chiles økonomiske og sosiale liv. Valgene er en oppmuntring til de kristelig demokratiske krefter over hele Latin-Amerika i kampen mot ekstreme retninger både på høyre og venstre fløy.

I neste nr. av St. Olav bringer vi en større artikkel om den stille revolusjon som er innledet på dette kontinent.

* En gruppe britiske legfolk, mange av dem er leger, har oversendt en lengre uttalelse om fødselskontroll til den kommisjon pave Paul har oppnevnt for å gjennomgå disse spørsmål. Som kjent har dette spørsmål vært sterkt i forgrunnen i den katolske debatt i England siste år.

* 64 katolske bispedømmer i USA har nedsatt en komite som skal understøtte den amerikanske regjeringens kamp mot fattigdommen. Komiteen skal skaffe unge mennesker midler til utdanning, hjelpe selverhvervende studenter til egnet arbeid og ellers finne måter og midler til å hjelpe de fattige i det amerikanske samfunn.

* Den internasjonale katolske fredsbevegelsen Pax Christi har holdt et viktig møte i Paris. Den nye president for bevegelsen, kardinal Alfrink, kom også inn på den kommende og avsluttende sesjon av Konsilet som vil stå i Skjema 13's tegn. Kardinalen sa bl. a.: Det verden venter av Konsilet er ikke noen rent teoretisk eller kasuistisk stillingtagen. Det verden ønsker er at Kirken viser vei ut av atomvåpnens terror som er i motstrid med menneskeslektens verdighet. Det er den sannhet Johannes XXIII har forstått og det er grunnen til at han i sin rundskrivelse Fred på jorden oppfordret til et enstemmig, internasjonalt forbud mot atomvåpen. Vi må ikke glemme at det jo ikke er Kirken som kan forhindre bruken av de såkalte ABC-våpen, selv ikke ved en

høytidelig fordømmelse. Det er folkene selv og folkene alene som har mulighet for og makt til å forhindre menneskeheten i å begå kollektivt selvmord.

* Pavens statssekretær, kardinal Cicognani har bedt embedsmennene i den romerske kurie om å motta den kommende reform av den kirkelige administrasjon i føylighetens ånd. Han understreker at man i konsiltiden har vært vidne til en lite måteholden og ofte urettferdig kritikk av kurien. Men, sier han videre, det må naturligvis være knyttet svakheter og feil til en så gammel institusjon.

* Erkebispedømmet i Dublin har opprettet et eget informasjonskontor, i overensstemmelse med Konsilets uttalelser om presse, televisjon, radio og film. Informasjonskontoret skal sende ut de daglige nyheter fra bispedømmet og være med på «å spre og forsvare sannheten og øke den kristne innflytelse i samfunnet». En irsk pressemann, Osmond Dowling, er oppnevnt som leder av kontoret.

* Den 34 år gamle Manuel Fernandez Areal som redigerer dagbladet Valladolid Katolske Tidende og som er medlem av legmannsorganisasjonen Opus Dei er dømt til seks måneders fengsel av en militærdomstol for å ha uttrykt synspunkter som «er krenkende for den spanske hær».

* Kunstkommisjonen for New York har forkastet et forslag om å oppføre to planlagte monumenter i Riverside Park til minne om de seks millioner jøder som ble drept av nazistene. Billedhuggeren Eleanor Pratt som er medlem av kommisjonen uttaler at det ene monumentet som forestiller en polsk jøde omspent av flammer «er så tragisk og forferdende at det vil virke skremmende på barna i parken». I et brev har hun ellers anført at oppførelsen av disse monumenter ville skapt «en høyst beklagelig presedens». De ville bane veien for andre «særgrupper som ønsker å reise monumenter på offentlig jord».

* De to ledende lutherske kirker i USA, Lutheran Church in America og American Lutheran Church som teller henholdsvis 3,2 og 2,5 millioner av USAs

(Forts. s. 116)

ANSGAR-STEVENET

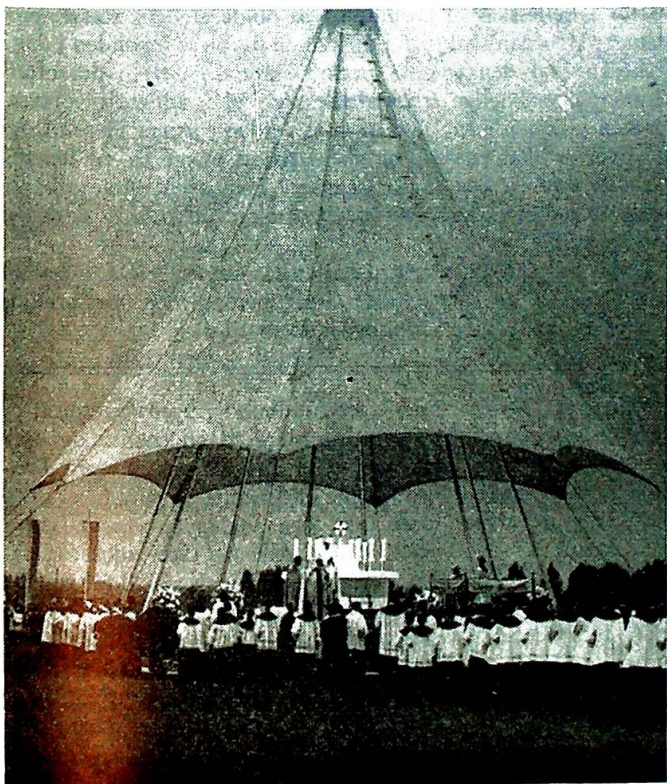
I HAMBURG 18.—20. JUNI

Det ser ut til å bli virkelig stort format over Ansgar-stevnet i Hamburg 18.—20. juni. Den nord-tyske oppslutning blir meget stor, og svært mange katolikker i Norden synes å ville legge de to—tre—fire dagene i Hansa-staden inn i sommerprogrammet og nyte godt av det storslåtte arrangementet. Fra Norge er jo også forbindelsen over Kiel svært grei.

Hamburg er, som sin Hansa-datter Bergen, en eldgammel handelsby — også der «kjøber og selger hver mand». Byens kristne historie går altså 1100 år tilbake i tiden. Ikke desto mindre er Ansgar-statuen på Trost-broen, idag midt i Hamburgs moderne, pulserende City, det eneste helgen-monument i storbyen (bildet til høyre).

Kristendommen kom til Norden ad flere veier, men Hamburg var utvilsomt, århundrer til ende, en av kontinentets store «utskipningshavner» for den kristne forkynnelse og kultur. Det er om denne felles arv nord-europeiske katolikker samles i juni-dagene i år.

På bildet til høyre ser en også spiret til en av Hamburg tallrike kirker, den evangeliske St. Katharinenkirche, hvis grunnmur går tilbake til det 14. århundre. Da Hamburgs evangeliske kristne feiret Ansgar-året rette byens lutherske biskop, dr. Wölber sin første hilsen til det katolske Ansgar-stevnets

deltagere. Og i det katolske stevnes program inntar det økumeniske festmøte, hvor kardinal *Bea* og Hamburgs evangeliske kirkes «Senior», Hauptpastor *D. Harms* taler, en viktig plass.

Vi minner om at påmelding til *fellesreisene* skjer innen 15. april. Alle praktiske opplysninger finner De i «St. Olav» nr. 3 og 4, og i en særlig folder som fåes hos våre sogneprester.

«Teltet» til venstre pleier Hamburgs katolikker å reise på Festplassen i Hamburgs bypark til Kristi Legemsfest. Det er tyve meter høyt og dekker hovedalteret i den store friluftsgudstjeneste. I år faller Kristi Legemsfest innenfor Ansgar-stevnets feiring, og vil samle tusener på tusener.

I Hamburg regner katolikkene seg som et lite mindretall — men dét rekker fremdeles ganske langt: Av byens nesten 2 millioner innbyggere er ca. 135 000 katolikker. I løpet av stevnet regner en med at 8 000 katolske ungdommer samles til en såkalt «åpen ettermiddag», der det skal gå morsomt og livlig for seg.

(Forts. n. side)

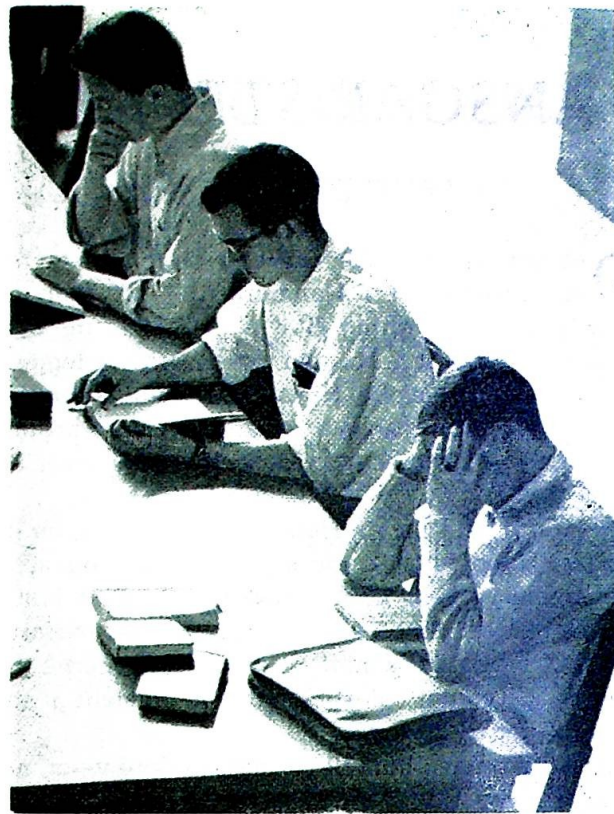
TIL KATOLSK HØYSKOLE

Også i år arrangeres der en *nordisk katolsk høyskole-uke* i Borrevejle-Ledreborg i nærheten av Roskilde, midt i det deiligste Sjælland. Arrangementet er lagt til 31.juli—7. august og har «Arbeidet» som hovedtema. Foredragene dreier seg om «det arbeidende menneske»: «Gud skapte dem mann og kvinne» (*Elsebet Kieler*), «Mann og kvinne i en verden under forandring» (*Birgit Bungerfeldt*) og «Individualist og masse-menneske» (pastor *Kaare Osorio*). Under titelen «Arbeidet» taler pater *Andreas Rask OSB*, om «Arbeidet som skapelsens verk», pater *Hans Martensen SJ*, om «Arbeidet som et frelsens verk», journalisten *Gunnel Vallquist* om konsilet og lege *Flemming Kieler* om «Arbeidet som apostolat i kirke og samfunn».

Endelig er der under titelen «Arbeidets frukter» følgende foredrag: «Oppbygningen av Kirken til Kristi fylde» (pater *Albert Raulin OP*), «Samarbeidets kunst» (*Vald. Hvidt*), «Samfunnet — opplegget til Kirken» (skoleinspektør *Erling Tiedemann*) og «Guds rike» (pastor *Hubert Messerschmidt*).

Det er således førsteklases krefter fra hele Norden som er gått sammen om dette arrangementet, som erfaringsmessig har vært en rik samling impulser for trosliv og tanke for deltagerne.

Rammen er også givende: Formiddagens program foregår på Ledreborg slott. Etter felles morgenbønn og frokost i Borrevejle, kjører en til slottet, til foredrag, messe og stille time i slottskapellet.

Eftermiddagene tilbringes i Borrevejle. Etter lunsj og siesta med adgang til badning følger foredrag, aftens og rundbord-samtale. Etter aftenkaffe: Kompletorium.

Skolens leder er sekretær *Göran Dahlin*, den praktiske ledelse er betrodd viseskoleinspektør *Poul Egede Andersen* og pater *Albert Raulin* er skolens prest.

Interesserte i Norge får nærmere opplysninger og kan melde seg til stud. psychol. *Aimée Wedset*, Wilh. Færdensvei 2 A, Oslo 3, tlf. 69 20 36.

I en innbydelse til skolen skriver *Göran Dahlin* blant annet: «Midt i den moderne verdens rivende utvikling vil vi standse op for i fællesskab at besinde os på nogle af dens største problemer: Hvordan skal mand og kvinde supplere hinanden i dag? Hvordan skal den enkelte person finde sig selv i det efterhånden uoverskuelige arbeidsfællesskab, vi er stillet ind? Hvorfor skal vi arbejde for Kirken, hvis verden trenger mere til os? Og hvorfor skal vi slide og slæbe for at bygge en verden op, når den dog en dag skal gå under? Har det daglige arbejde måske betydning også for vor personlige udvikling, også for vort evige liv?»

Kort sagt: en uges arbeidsfællesskab under frie former for at nå frem til en forståelse af Guds mening med vort arbejde — det er, hvad vi i år indbyder Dem til.»

UTLANDET —

Forts. fra s. 114

ialt 8,5 millioner lutheranere besluttet å ta initiativet til formelle økumeniske samtaler med representanter for den romersk katolske kirke. Om bakgrunnen for initiativet sier ledende lutheranere at det er en utvikling som skyldes «et veldig press av ønske om gjensidig forståelse og samarbeide overalt i Amerika».

* Den første fullstendige oppførelse på israelsk grunn av Beethovens store

d-dur messe *Missa Solemnis* har funnet sted i Tel Aviv. Det er første gang et mesterverk fra det kristne aftenlands kirkemusikk har fått en offentlig fremførelse i en jødisk stat, skriver en musikk-anmelder i *Süddeutsche Zeitung*.

* Et stigende antall spanske prester som er misfornøyd med forholdene i landet har funnet en ny måte å kjempe og demonstrere på. Metoden som ikke er uten likhet med Gandhis ikke-voldsprinsipp, har blitt anvendt to ganger i år. 56 baskiske prester samlet seg i felles

bønn foran rådhuset i byen Guernica, en by som ble kjent på en tragisk og opprørende måte under borgerkrigen. Prestene hadde blitt nektet adgang til et rettsmøte hvor den anklagede var en annen prest, fader *Alberto Gabicagoascoa* fra landsbyen Mujica. Han sto tiltalt for under gudstjenesten å ha beskyldt den spanske sivilgarde for å ha torturert 17 år gamle ungdommer samt for å ha erklært at det spanske folk ikke er fritt og at myndighetene forsøker å redusere Kirkens frihet i landet. I Madrid demonstrerte 100 prester på lignende måte.

TIL ROM OG ASSISI

Som det har fremgått av annonser i «St. Olavs» senere numre, frister den danske pastor Paul d'Auchamp også i år med sine velorganiserte og rimelige reiser til Italia, med hovedvekten på Rom og Assisi. Ikke så få norske har i årenes løp deltatt, og har gode erfaringer når det gjelder disse reisenes særpreget: Den ubesværede økumeniske kontakt mellom katolske og protestantiske reisende, i den felles oppdagelse av Italias rike kultur. Perspektivet åpner adskillige forståelsens dører som kanskje ellers forblir lukket for en nordisk førstegangs-reisende i Italia.

Pastor d'Auchamp har lenge ønsket å lage en særlig «norsk» reise med spesielt bred deltagelse og leder fra Norge, og vi gjør i den forbindelse spesielt oppmerksom på reisen 5.—22. september, under ledelse av pater Albert Raulin, Oslo. Årstiden er deilig, og oppholdet faller sammen med åpningen av Vatikankon-silets fjerde og siste sesjon. Fra København til København koster den bare 1 000 (danske) kroner. Opplysninger fåes, og inn-meldelse skjer til:

E. Schwartz, Ø. Farimagsgade 18, København Ø.

LESERNE SKRIVER

Nyanser i bildet

Hr. redaktør.

For en som overvar statsadvokat Fritz Bauers foredrag i Studentersamfundet om «Nazismens røtter», må «St. Olavs» lederartikkel 27. mars virke noe misvisende. Man får her det inntrykk at Bauers anklage i første rekke gjaldt den katolske kirke, at den skulle ha hovedskylden for nasjonalsocialismens fremvekst. Forsåvidt er det ikke merkelig at redaksjonen reagerer såpass sterkt på dette noe velkjente tema. Allikevel burde man ha nevnt at den tyske statsadvokat i sitt foredrag bare i svært liten utstrekning berørte den katolske kirke. Langt sterkere kritiserte han de luther-

ske kirkesamfunn og den moral de sto for. Også filosofene Kant og Hegel fikk gjennomgå. Ifølge Bauer hadde de formulert idealet om borgerens underdanighet og plikt, som i siste instans skulle lede til Tysklands ulykke. Når «St. Olav» derfor gjengir sine to kart, er den tendens som kan trekkes av dem slett ikke i noen direkte motstrid til helhetsbildet av statsadvokatens foredrag.

Fritz Bauer ble under sitt besøk i Studentersamfundet gjenstand for en lite pen opptreden fra styrets side. «St. Olav» behandler ham riktignok ut fra helt andre premisser, men også her kunne man ha spandert en mer nyansert holdning.

Gunnar Magnus.

FRANCISKUSHJELPEN, OSLO

Urtegt. 29 11, tlf. 68 08 68

Kontortid 12—13
mand., onsd., fred.

LEGMANNSRÅDET

OSLO KATOLSK BISPEDØMME

Kontortid hver onsdag kl. 18—20 i
Akersv. 5, 1. etg. Tlf. 41 04 41.

KATOLSK INFORMASJON

Studiebrev.

Skriv etter prospekt.
P.boks 3664 gl.b. Oslo 1.

OSLO KATOLSK MENIGHETSPLEIE

Kontortid hver onsdag kl. 11—13.
Akersv. 5, Oslo.

FYRINGSOLJE

brukes av

St. Olavs kirke	}	Oslo
Bispegården		
St. Joseph's Institutt		
Vor Frue Hosp. Nerveavd.		
St. Dominikus kirke		
Lunden Kloster	}	Arendal
St. Elisabethsøstrenes Pleiehjem		
Sta. Katarinahjemmet	}	Bergen
St. Franciskus Kirke		
St. Franciskus Hosp.		
St. Pauls Kirke	}	Hammerfest
Vår Frue Kirke		
Marias Minde	}	Hønefoss
St. Franciskusøstrenes Moderhus		
Øyenklinikken	}	Lillestrøm
St. Josephs Hosp., Drammen		
St. Torfinns Klinik, Hamar	}	Tromsø
St. Elisabeth Inst.		
St. Mikael's Kirke	}	Trondheim
St. Mikael's Prestegård		
St. Theresia Hosp.	}	Tønsberg
St. Franciskus Hosp.		
St. Magnus Kirke	}	Tønsberg
St. Magnus presteg.		
St. Elisabeth Hosp.	}	Tønsberg
Vår Frue Kirke		
Bispegården	}	Tønsberg
St. Olavs Kirke, Bispegården		
St. Olavs kirke	}	Tønsberg
St. Olavs Prestegård		
St. Olavs Klinikk	}	Tønsberg

Ved bestilling av olje:

Oslo 68 34 60 - Service 68 34 69

Hans Küng — representant for en ny generasjon teologer i den katolske kirke.

misbruk, men holdt fast ved Middelalderens messeform, hvor «høyalteret» kom i alter-bordets sted, og messen tapte sin sanne natur av et nadverd-måltid. De troendes aktive deltagelse var sterkt begrenset, og presten kommuniserte ofte alene, mens han mumlet de viktigste eukaristiske bønnene med nesten uhørlig stemme og på latin, som folket forlengst ikke lenger forstår.

— *Hva gjorde konsilet på dette punkt, og var det tilstrekkelig, efter Deres oppfatning?*

— Konsilfedrene fastslo at messen måtte være enkel og forståelig, med større plass for folkesproget. De krevde at liturgien skulle tilpasse seg de forskjellige folks mentalitet, at Den hellige Skrift skulle leses under gudstjenestene, og at de troende skulle delta aktivt i liturgien.

— *I hvilken grad synes De selv at latinen burde bli brukt?*

— Personlig mener jeg at *hele* messen bør feires på folkesproget. Latin er ikke Kirkens morsmål. Jesus selv talte aramaisk, og vår første «moderkirke» — urmenigheten i Jerusalem, forrettet sine bønner på aramaisk. Så tok Kirken i bruk det greske sprog, fordi det var verdenssproget på den tid i Romerriket. Ved midten av det 3. århundre tok latinen greskens plass i den romerske liturgi, fordi latin var blitt det mest brukte sprog i de vestlige deler av Romerriket. Men på samme tid, som en tilpasning til lokale tradisjoner, ble liturgien oversatt til syrisk, koptisk og armensk.

— *Men det brukes ofte som et argument for latinen at den vidner om Kirkens enhet, og at takket være den, kan katolikker «føle seg hjemme overalt»?*

— Det kan jo bety, at såvel hjemme som ute oppfatter ingen ordentlig hva presten egentlig sier ved alteret. Latinen har vært en ulykke for vår misjonsvirksomhet i ikke-europeiske land. Som kardinal Constantini engang uttrykte det: «Det er ikke Den Kinesiske Mur, men den latinske mur som først og fremst har hindret oss i å vinne kineserne for kristendommen.

— *Hvilke andre reformer av messen anser De for nødvendige?*

— De eukaristiske bønner — altså selve nadverdliturgien, som er hele messens hoveddel — skulle ikke lenger fremsies lavmælt av presten, men uttales høyt og tydelig. De burde forbindes med lesningen av Evangeliets tekst om Jesu nadverd med disiplene, som det var Kirkens bruk i de første tusen år av dens liv. Ved offertoriet må der bli plass for forbønner alle kan høre og slutte seg til, istedetfor de to hviskede memento vi nå har. I prekenen må der legges større vekt på Den hellige Skrift. Der bør bli mindre av knebøyninger og røkelse. Endelig — og det er det viktigste — må vi legge større vekt på

(Forts. n. side)

<p>Halden-firmaer</p>	<p>Karl Knap A/s Tlf. 2710 Bygningsartikler — Rør og Maskinforretning Linoleum</p>	<p>KARL Y. OLSEN ENTREPRENØRFORRETNING Mur - Tre - Betong Tlf 1977</p>
<p>HALDEN FARVEHANDEL A. Sandaker, Torvet Tlf. 1264</p>	<p>ØSTFOLD SNEKKERIFABRIKK Dører — Vinduer — Trapper Kjøkkeninnredninger Tlf. 1630</p>	<p>OLAF STENBOCK Elektrisk Installasjon og Radioforretning Aut. Halden - Berg - Idd Telefon 1918 HALDEN Telefon 1918</p>
<p>F. JØRGENSEN Aut. rørlegger - Rørhandel Tlf. 1844</p>	<p>E. Sem A/s Bøker — Papir — Trykksaker</p>	<p>OTTO E. ANONSEN BLIKKENSLAGERMESTER Ventilasjon og Bygningsarbeid Tlf. 3439</p>
ARENDAL		
<p>OLAV SLAATTENE Blomsterforretning. Begravelsesbyrå Tlf. 1958 Havstad, Arendal</p>	<p>ADEL ELLEFSEN Aut. Installasjonsforretning Tlf. 1756 - Arendal - Tlf. 1756</p>	<p>SHELL — ARENDAL Tlf. kontor 2013 Anleggstlf. 1848</p>

nadverden som *måltid*, og forsøke å gjeninnføre komunionen under begge skikkelser — *brød og vin* — for menigheten. Protestantene har nemlig rett, når de minner oss om Kristi ord da han frembar kalken: «Drikk *alle* deriv». Kort sagt: Der skulle ikke lenger være behov for å «forklare» messen. Det er tvert om messens liturgi som skal forklare vår tro for oss, slik som den engang gjorde det.

— *Der er et annet alvorlig problem som alle taler om for tiden: Kirkens «desentralisering». Hva synes De burde være retningslinjene for dette?*

— Prinsippet burde være det som Pius XI kalte «Subsidiariteten», i sin rundskrivelse «Quadragesimo anno». Det vil si: Samfunnet skal aldri gjøre for den enkelte hva den enkelte kan greie selv. Og høyere instanser skal aldri ta seg av saker som lavere instanser kan make. Vi trenger så mye frihet som mulig, og bare de bånd og restriksjoner som virkelig er nødvendige.

— *Men en slik desentralisering innebærer en omorganisering av den romerske kurie i Vatikanet. Hva mener De forbindelsen mellom Kirkens biskoper og kurien burde være?*

— Enda viktigere er forbindelsen mellom biskopene og paven. Kuriens makt er bare et resultat av menneskelige lover, mens biskopenes såvel som pavens autoritet går tilbake til en guddommelig innstiftelse. Kurien skulle ikke være noe mer enn et utførende redskap for denne autoritet.

Noen av biskopene har foreslått, at en sentral-kommisjon som representerer de forskjellige bispekonferanser rundt om i verden og som måtte få lovgivende makt, skulle møtes to ganger om året i Rom. Kommisjonens avgjørelser skulle være underlagt pavens godkjenning, for derpå å bli oversendt kurien til utførelse.

I kraft av det nevnte «subsidiaritets-prinsippet» måtte biskopene få adgang til adskillig friere initiativ på en rekke områder. Det ville også bli nødvendig å gjøre kurien mer internasjonal, slik at den ble en virkelig representasjon av de ulike kultur-grupper som faktisk tilsammen utgjør den katolske kirke. Er det ikke beklemmende, at FN's sekretariat i dag er mer «katolsk» i sin sammensetning enn Kirkens sentralorgan? Internasjonalisering vil gjenreise Kirkens katolske karakter, nettopp ved å samstemme dens store mangfold i enheten.

CLERVAUX

Innmeldelser til rettetten 24.—27. juni sendes pater H. Rieber-Mohn, Neuberggaten 15, Oslo 3, innen 10. mai.

<p><i>Hønefoss Glassmagasin</i> CHR. LARSEN</p>		
<p>HØNEFOSS</p> <p>ALF HÆLGESEN Elektrisk forretning Tif. 185 — 430</p>	<p>A. HENRIKSEN Godt utvalg i kolonial Tif. 695</p>	<p>TH. GRANUM Skotøyforretning Tif. 219 HØNEFOSS Tif. 219</p>
KRISTIANSAND S.		
<p>Mineralvann og øl A/S HØNEFOSS BRYGGERI</p> <p>Agenter for</p> <p>Nora Fabrikker A/S Farris A/S Frydenlunds Bryggeri A/S Ringnes Bryggeri A/S Schous Bryggeri</p>	 <p>ALT I SKILT Elektro-teknikk Industri — Militær Skip — Sykehus Reklame — Varemese</p> <p>Gravør Trygve Køhn Kristiansand S.</p>	<p>TAPET OG KUNST ARTIKLER</p> <p>Kristiansand S. Tollbodgt. 15 A Telefon 23 930</p>

DRAMMEN

<p>GUSTAV THIELEMANN Pølse- og hermetikkfabrikk Tif. 83 41 84 - DRAMMEN</p>	<p><i>American Foto</i> SPESIALFORRETNING I FOTO OG RAMMER Engene 4 - Tif. 83 11 45 Filial: Tollbodgt. 16 - Tif. 83 65 65</p>
 <p>TYRILYS ^{1/3} TYRI FABRIKKER Drammen</p> <p>Har også landets eneste bivokspresseri</p>	<p>GUSTAV BØHM & SØN A/S Bakeri og Konditori Drammen</p>

OBS: Bestilling på abonnement, annonser, og henvendelser vedr. adresseforandring, kontingent o.l. bes vennligst rettet til bladets ekspedisjon: St. Olav Bokhandel, Akersv. 5, Oslo. Tlf. 42 31 70.

OSLO

*Våre annonsører
er gode firmaer!*

SØREN HANSEN
Kolonialforretning

Langes gate 6 - Oslo
Telefon 20 37 24

T. S. JACOBSEN
BEGRAVELSESBYRÅ

Ullevålsvn. 1 - Oslo

Tlf. 33 23 34 - 43 22 36
Privat 55 77 87 - 69 43 72

Byggevarer - Beslag - Ovner
Verktøy - Fliser - Linoleum
Tapeter - Farvehandlvarer
Kjøkkenutstyr

THIIS & CO. A S]

Haakon VII's gt. 1, Oslo
Sentralbord 41 77 30

NORENBERG & CO. A.S

MARGARINFABRIKK

OSLO

Leverandør av den bekjente
«NOCO» margarin

OSLO

C. Tennant Sons & Co. A.s

Tollbodgaten 27 - Oslo - Telefon 42 18 94

E. Sunde & Co. Rørleggerbedrift A/s
Varme- og sanitæranlegg

THRONSEN & CO.
BOKTRYKKERI

Bernh. Getzgate 3b, Oslo
Telefon 33 18 34 - 33 32 37

WISBECH
ARTIFISIELSKAP

MAJORSTUA - OSLO
MASKIN- OG ELEKTROTEKNISKE
FABRIKKER

E. M. JACOBSEN
Bakeri & Conditori

Akersgt. 67

**Til daglig
nytte
og glede**

Omslag til
TELEFONKATALOGEN
i florentinsk
lærplastikk med
dekorative preg.

Ensfarget kr. 15,—

Flerfarget kr. 18,—

Vi sender også pr.
postoppkrav.

Galligani

STORTINGSST. 22
NEDRE SLOTTSGT. 25
OSLO